I

(Zakonodajni akti)

UREDBE

UREDBA (EU) 2021/690 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 28. aprila 2021

o vzpostavitvi programa za notranji trg, konkurenčnost podjetij, vključno z malimi in srednjimi podjetji, področje rastlin, živali, hrane in krme in evropsko statistiko (program Enotni trg) ter o razveljavitvi uredb (EU) št. 99/2013, (EU) št. 1287/2013, (EU) št. 254/2014 in (EU) št. 652/2014

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 43(2), člena 114, člena 168(4)(b) ter členov 173 in 338 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ([1]),

ob upoštevanju mnenja Odbora regij ([2]),

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ([3]),

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Notranji trg je temelj Unije. Od vsega začetka pomembno prispeva k rasti, konkurenčnosti in zaposlovanju in bi še naprej moral v enaki meri koristiti vsem državljanom in podjetjem. Podjetjem Unije, predvsem mikro, malim in srednjim podjetjem (MSP), je omogočil nove priložnosti in ekonomije obsega ter okrepil njihovo industrijsko konkurenčnost. Notranji trg je prispeval k ustvarjanju delovnih mest in potrošnikom ponudil večjo izbiro visokokakovostnih proizvodov in storitev po nižjih cenah. Še naprej ostaja gonilo za bolj povezan trg in močnejše, bolj uravnoteženo in pravičnejše gospodarstvo. Je eden glavnih dosežkov Unije in njen najmočnejši adut v vse bolj globaliziranem svetu ter temeljni element zelene in digitalne preobrazbe v trajnostno gospodarstvo, tudi kot odziv na vse večji pritisk podnebnih sprememb.

([1]) UL C 62, 15.2.2019, str. 40.
([2]) UL C 86, 7.3.2019, str. 259.
([3]) Stališče Evropskega parlamenta z dne 12. februarja 2019 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in stališče Sveta v prvi obravnavi z dne 13. aprila 2021 (še ni objavljeno v Uradnem listu). Stališče Evropskega parlamenta z dne 27. aprila 2021 (še ni objavljeno v Uradnem listu).

(2) Notranji trg se mora stalno prilagajati hitro spreminjajočemu se okolju digitalne revolucije in globalizacije. Novo obdobje digitalnih inovacij še naprej ponuja priložnosti za podjetja in posameznike, ustvarja nove proizvode, storitve, procese in poslovne modele ter priložnosti za učinkovito pripravo visokokakovostne statistike. Pomeni pa tudi izziv za pravno urejanje, izvrševanje, varstvo potrošnikov in varnost.

(3) Delovanje notranjega trga temelji na obsežnem pravu Unije. Ureja zlasti konkurenčnost, standardizacijo, vzajemno priznavanje, ugotavljanje skladnosti, varstvo potrošnikov in nadzor trga. Poleg tega vključuje pravila o poslovanju, trgovini in finančnih transakcijah, o področju rastlin, živali, hrane in krme, pripravi evropske statistike in spodbujanju poštene konkurence. To obsežno pravo Unije zagotavlja enake konkurenčne pogoje, ki so nujni za delovanje notranjega trga, ki prinaša koristi potrošnikom in podjetjem.

(4) Še vedno pa so prisotne diskriminatorne, neupravičene ali nesorazmerne ovire za pravilno delovanje notranjega trga in pojavljajo se nove. Sprejetje pravil je le prvi korak, enako pomembno je zagotoviti, da delujejo. Sedanji izzivi, povezani z izvrševanjem obstoječih pravil, ovire za prosti pretok blaga in storitev ter majhen obseg čezmejnih javnih naročil omejujejo možnosti podjetij in potrošnikov. Odprava takšnih ovir je navsezadnje stvar zaupanja državljanov v Unijo, kakor tudi v njeno zmožnost uresničevanja ciljev ter ustvarjanja delovnih mest in rasti ob hkratnem varovanju javnega interesa.

(5) V preteklosti je imela Unija ločene programe za ukrepanje v zvezi s konkurenčnostjo podjetij, zlasti MSP, varstvom potrošnikov, strank in končnih uporabnikov finančnih storitev, oblikovanjem politike, ki ureja finančne storitve, ter v zvezi s področjem rastlin, živali, hrane in krme. Nekatere druge dejavnosti so se financirale neposredno v okviru proračunskih vrstic za notranji trg. Zdaj je treba racionalizirati ukrepe in izkoristiti sinergije med njimi ter zagotoviti prožnejši, preglednejši, enostavnejši in okretnejši okvir za financiranje dejavnosti, ki naj bi prispevale k dobro delujočemu trajnostnemu notranjemu trgu. Zato bi bilo treba vzpostaviti nov program, ki bo združeval dejavnosti, ki so se prej financirale v okviru omenjenih programov in drugih relevantnih proračunskih vrstic. Ta program bi moral vključevati tudi nove pobude za izboljšanje delovanja notranjega trga, vendar bi bilo treba preprečiti podvajanje s sorodnimi programi in ukrepi Unije.

(6) Za razvoj, pripravo in izkazovanje evropske statistike na podlagi Uredbe (ES) št. 223/2009 Evropskega parlamenta in Sveta ([4]) se uporablja poseben evropski statistični program, vzpostavljen z Uredbo (EU) št. 99/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([5]). Da bi se zagotovila kontinuiteta priprave in izkazovanja evropske statistike, bi moral novi program vključevati tudi dejavnosti, ki jih zajema prejšnji evropski statistični program, zato bi moral zagotavljati okvir za razvoj, pripravo in izkazovanje evropske statistike na podlagi Uredbe (ES) št. 223/2009. V okviru novega programa bi bilo treba določiti finančni okvir za evropsko statistiko, da se zagotovi visokokakovostna, primerljiva in zanesljiva evropska statistika, ki bo podpirala oblikovanje, izvajanje, spremljanje in vrednotenje vseh politik Unije. Za razvoj, pripravo in izkazovanje evropske statistike je nujni pogoj strokovna neodvisnost.

(7) Zato je primerno, da se vzpostavi program za izboljšanje delovanja notranjega trga, konkurenčnosti in trajnostnosti podjetij, zlasti MSP, standardizacije, nadzora trga in varstva potrošnikov, področja rastlin, živali, hrane in krme ter za evropsko statistiko (program Enotni trg) (v nadaljnjem besedilu: Program). Program bi bilo treba vzpostaviti za obdobje sedmih let, da bi bilo njegovo trajanje usklajeno s trajanjem večletnega finančnega okvira za leta 2021 do 2027 iz Uredbe Sveta (EU, Euratom) 2020/2093 ([6]).

([4]) Uredba (ES) št. 223/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009 o evropski statistiki ter razveljavitvi Uredbe (ES, Euratom) št. 1101/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o prenosu zaupnih podatkov na Statistični urad Evropskih skupnosti, Uredbe Sveta (ES) št. 322/97 o statističnih podatkih Skupnosti in Sklepa Sveta 89/382/EGS, Euratom, o ustanovitvi Odbora za statistične programe Evropskih skupnosti (UL L 87, 31.3.2009, str. 164).

([5]) Uredba (EU) št. 99/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. januarja 2013 o evropskem statističnem programu za obdobje 2013–2017 (UL L 39, 9.2.2013, str. 12).

([6]) Uredba Sveta (EU, Euratom) 2020/2093 z dne 17. decembra 2020 o večletnem finančnem okviru za leta 2021do 2027 (UL L 433 I, 22.12.2020, str. 11).

(8) Program bi moral podpirati oblikovanje, izvajanje in izvrševanje zakonodaje Unije, ki je temelj za pravilno delovanje notranjega trga. Podpirati bi moral ustvarjanje pravih pogojev za opolnomočenje vseh akterjev na notranjem trgu, vključno s podjetji, državljani, tudi s potrošniki, in zaposlenimi, ter predstavniki civilne družbe in javnih organov. Zato bi moral biti cilj Programa spodbujanje konkurenčnosti, razvoja zmogljivosti in trajnostnosti podjetij, zlasti MSP, tudi za tiste, ki delujejo v turističnem sektorju. Trajnostnost podjetij je pomembna za ohranjanje njihove dolgoročne konkurenčnosti in prispeva k prehodu v gospodarsko, okoljsko in socialno bolj trajnostno Unijo, ki bi ga morala spremljati digitalizacija in prizadevanje za trajnostne poslovne prakse. Program bi moral podpirati tudi izvrševanje pravil o varstvu potrošnikov in varnosti. Prav tako bi moral ozaveščati podjetja in posameznike o njihovih pravicah, tako da jim zagotavlja prava orodja, ustrezne informacije in pomoč, da bi sprejemali informirane odločitve in tesneje sodelovali pri oblikovanju politik Unije. Poleg tega bi moral biti cilj Programa krepitev regulativnega in upravnega sodelovanja, zlasti s programi usposabljanja, izmenjavo najboljših praks ter ustvarjanjem baz znanja in kompetenc, vključno z uporabo strateških javnih naročil. Njegov cilj bi moral biti tudi podpiranje razvoja visokokakovostnih standardov Unije in mednarodnih standardov ter oblikovanja pravil, na katerih temelji izvajanje zakonodaje Unije, med drugim z vključevanjem širokega kroga deležnikov.

To bi moralo vključevati tudi področje računovodskega poročanja in revizije, kar bo prispevalo k preglednosti in dobremu delovanju kapitalskih trgov Unije ter boljši zaščiti vlagateljev. Cilj Programa bi morala biti tudi podpora izvajanju in izvrševanju zakonodaje Unije, ki zagotavlja visoko raven zdravja ljudi, živali in rastlin, zaščito dobrega počutja ljudi in dobrobiti živali ter varnosti hrane in krme, ob spoštovanju načel trajnostnega razvoja in zagotavljanju visoke ravni varstva potrošnikov. Program bi moral poleg tega podpirati pripravo visokokakovostne evropske statistike v skladu s statističnimi načeli, ki so določena v Uredbi (ES) št. 223/2009 in podrobneje opisana v Kodeksu ravnanja evropske statistike.

(9) Moderen notranji trg, ki temelji na načelih pravičnosti, preglednosti in medsebojnega zaupanja, spodbuja konkurenco in koristi potrošnikom, podjetjem in zaposlenim. Boljše izkoriščanje nenehno razvijajočega se notranjega trga storitev bi moralo podjetjem Unije pomagati pri ustvarjanju delovnih mest in čezmejni rasti, nudenju večje izbire storitev po boljših cenah ter ohranjanju visokih standardov za potrošnike in delavce. Da bi to dosegli, bi moral Program prispevati k boljšemu spremljanju razvoja notranjega trga ter k opredelitvi in odpravi preostalih diskriminatornih, neupravičenih ali nesorazmernih ovir ter zagotoviti, da bo regulativni okvir dopuščal vse oblike inovacij, vključno z novim tehnološkim razvojem in procesi, poslovnimi modeli, ki omogočajo inovacije na področju storitev, modeli sodelovalnega in socialnega gospodarstva, socialnimi inovacijami in netehnološkimi inovacijami.

(10) Za številne industrijske proizvode so bile regulativne ovire na notranjem trgu odstranjene s pomočjo mehanizmov preprečevanja, sprejetjem skupnih pravil in – na področjih, na katerih takšna pravila Unije ne obstajajo – z načelom vzajemnega priznavanja. Na področjih, kjer ni veljavne zakonodaje Unije, se uporablja načelo vzajemnega priznavanja, kar pomeni, da je blago, ki se zakonito trži v eni državi članici, upravičeno do prostega pretoka in se ga lahko prodaja v drugi državi članici. Kadar zadevna država članica nasprotuje trženju blaga, lahko postavi omejitve, pod pogojem, da je taka omejitev nediskriminatorna, utemeljena z legitimnimi cilji v javnem interesu, kot je določeno v členu 36 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), ali priznana s sodno prakso Sodišča Evropske unije kot nujni razlog v javnem interesu ter sorazmerna z želenim ciljem. Zaradi neustrezne uporabe načela vzajemnega priznavanja, na primer zaradi nalaganja neupravičenih ali nesorazmernih omejitev, imajo podjetja, ki želijo vstopiti na trge drugih držav članic, težave. Čeprav je povezanost trga na področju blaga močna, ta situacija vseeno pomeni izgubljene priložnosti za gospodarstvo nasploh. Gospodarske koristi na tem področju se bodo povečale zaradi sprejetja Uredbe (EU) 2019/515 Evropskega parlamenta in Sveta ([7]). Zato bi moral biti cilj Programa

([7]) Uredba (EU) 2019/515 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. marca 2019 o vzajemnem priznavanju blaga, ki se zakonito trži v drugi državi članici, in o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 764/2008 (UL L 91, 29.3.2019, str. 1).

izboljšati načelo vzajemnega priznavanja na področju blaga, da se uresniči ves njegov potencial. Cilj programa bi moral biti tudi, da se zmanjša število nezakonitega in neskladnega blaga, ki vstopa na trg, in sicer s ciljno usmerjenim ozaveščanjem in usposabljanjem, podpiranjem kontaktnih točk za proizvode iz Uredbe (EU) 2019/515 in boljšim sodelovanjem med pristojnimi organi za vzajemno priznavanje.

(11) Novi izzivi na področju regulacije in izvrševanja so povezani s hitro spreminjajočim se okoljem digitalne revolucije ter povezanimi vsebinami kot so kibernetska varnost, varstvo podatkov in zasebnost, internet stvari in umetna inteligenca ter s tem povezani etični standardi. Stroga pravila, ki zadevajo varnost proizvodov in jasnost glede odgovornosti, so bistvena za zagotovitev, da se državljanom Unije, vključno s potrošniki in podjetji, v primeru škode omogoči primerno varstvo. Zato bi moral Program prispevati k hitremu prilagajanju in boljšemu izvrševanju ureditve glede odgovornosti za proizvode, ki spodbuja inovacije ter hkrati zagotavlja varnost in zaščito uporabnikov.

(12) Dajanje na trg proizvodov, ki niso skladni s pravom Unije, vključno s proizvodi, uvoženimi iz tretjih držav, ogroža državljane Unije, vključno s potrošniki, pa tudi druge končne uporabnike. Gospodarski subjekti, ki po tradicionalni ali elektronski poti prodajajo skladne proizvode, se zaradi tistih, ki bodisi zaradi pomanjkanja znanja, bodisi namenoma, da bi pridobili konkurenčno prednost, ali zaradi razdrobljenosti nadzora trga po vsej Uniji ne spoštujejo pravil, srečujejo z izkrivljanjem konkurence. Organi za nadzor trga pogosto nimajo zadostnih finančnih sredstev in lahko delujejo le znotraj nacionalnih meja, medtem ko podjetniki trgujejo na ravni Unije ali celo na svetovni ravni. Zlasti pri e-trgovanju imajo velike težave s sledenjem neskladnih proizvodov, uvoženih iz tretjih držav, na podlagi katerega bi lahko ugotovili, kdo je odgovorni gospodarski subjekti v njihovi jurisdikciji.

Ker nimajo fizičnega dostopa do proizvodov, imajo tudi velike težave pri izvajanju ocen tveganja in preskusov. Zato bi si morali s Programom prizadevati za večjo skladnost proizvodov z ozaveščanjem o veljavnih pravilih Unije o varnosti proizvodov, krepitvijo pregledov skladnosti v skladu z Uredbo (EU) 2019/1020 Evropskega parlamenta in Sveta ([8]) in spodbujanjem tesnejšega čezmejnega sodelovanja med izvršilnimi organi. Program bi moral prispevati tudi k utrditvi obstoječega okvira za dejavnosti nadzora trga, spodbujati skupne ukrepe organov za nadzor trga iz različnih držav članic, izboljšati izmenjavo informacij ter spodbujati zbliževanje in tesnejše povezovanje dejavnosti nadzora trga. Progam bi moral to doseči zlasti z zagotavljanjem doslednega izvrševanja novih zahtev, uvedenih z Uredbo (EU) 2019/1020, da bi se preprečila prodaja neskladnih proizvodov potrošnikom ter drugim končnim uporabnikom. Zato bi moral Program okrepiti zmogljivost organov za nadzor trga po vsej Uniji, prispevati k večji enotnosti izvrševanja pravil med državami članicami in državam članicam omogočiti enake koristi od notranjega trga, kar zadeva gospodarsko rast in trajnostnost.

(13) Program ne vključuje ciljev in ukrepov za varstvo pravic intelektualne lastnine, vendar bi se bilo treba vseeno zavedati, da ponarejeni proizvodi pogosto niso skladni z zahtevami iz zakonodaje Unije o varnosti proizvodov in varstvu potrošnikov ter pomenijo tveganje za zdravje in varnost potrošnikov, zlasti kadar takšne proizvode kupujejo prek spleta. Zato bi moral Program povečati sinergije z drugimi programi Unije na področju varstva pravic intelektualne lastnine, zlasti z Instrumentom za opremo za carinske kontrole, vzpostavljenim z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi Instrumenta za finančno podporo za opremo za carinske kontrole v okviru Sklada za integrirano upravljanje meja.

([8]) Uredba (EU) 2019/1020 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o nadzoru trga in skladnosti proizvodov ter spremembi Direktive 2004/42/ES in uredb (ES) št. 765/2008 in (EU) št. 305/2011 (UL L 169, 25.6.2019, str. 1).

(14) Unija je zaradi lažjega zagotavljanja skladnosti kategorij harmoniziranih proizvodov z večjim tveganjem vzpostavila sistem akreditacije organov za ugotavljanje skladnosti, s katerim se preverjajo njihova usposobljenost, nepristranskost in neodvisnost. Bistveno je, da so organi za ugotavljanje skladnosti zanesljivi in usposobljeni, saj preverjajo, ali proizvodi izpolnjujejo varnostne zahteve, preden so dani na trg. Zdaj je glavni izziv zagotoviti, da akreditacijski sistem še naprej sledi najnovejšemu razvoju in da se enako strogo uporablja po vsej Uniji. Zato bi moral Program podpirati ukrepe, ki bodo zagotovili, da organi za ugotavljanje skladnosti še naprej izpolnjujejo njihove zakonske zahteve, kot sta nepristranskost in neodvisnost, zlasti s pomočjo akreditacije. Podobno bi moral Program tudi podpirati ukrepe, ki bodo okrepili evropski akreditacijski sistem, zlasti na novih področjih politike, s podpiranjem Evropskega združenja za akreditacijo iz Uredbe (ES) št. 765/2008 Evropskega parlamenta in Sveta ([9]).

(15) Zaradi razvoja spletne trgovine in potovalnih storitev potrošniški trgi ne poznajo meja, zato je pomembno zagotoviti, da bodo potrošniki, ki prebivajo v Uniji, lahko uživali enako raven varstva pri uvozu blaga in storitev od gospodarskih subjektov, ki imajo sedež v tretjih državah, tudi ko se prodajajo prek spleta. Zato bi moralo biti mogoče, da Program po potrebi podpira tudi sodelovanje z ustreznimi organi v tretjih državah, na primer pri izmenjavi informacij o neskladnih proizvodih.

(16) Javni organi z javnimi naročili zagotavljajo, da se za javni denar dobi kar največ, ter prispevajo k bolj inovativnemu, trajnostnemu, vključujočemu in konkurenčnemu notranjemu trgu. To med drugim pomeni, da pri dodelitvi naročil v skladu z „najboljšim razmerjem med ceno in kakovostjo“ meril vrednotenja ne uporabljajo le za izbiro ekonomsko najugodnejše ponudbe, temveč tudi za izbiro najugodnejše ponudbe, ki bo zagotovila največjo javno korist. Kadar je to v skladu z veljavnim pravom Unije, bi bilo treba upoštevati okoljske vidike, vidike pravične trgovine in socialne vidike ter spodbujati razdeljevanje razpisov za velike infrastrukturne projekte v sklope. Direktive 2014/23/EU ([10]), 2014/24/EU ([11]) ter 2014/25/EU ([12]) Evropskega parlamenta in Sveta določajo pravni okvir za povezovanje in učinkovito delovanje trgov javnih naročil, ki predstavljajo 14 % bruto domačega proizvoda Unije ter koristijo javnim organom, podjetjem in državljanom, vključno s potrošniki. Pravilno izvajanje pravil o javnih naročilih je ključno orodje za krepitev notranjega trga ter spodbujanje rasti podjetij Unije ter zaposlovanja v Uniji. Zato bi moral Program podpirati ukrepe za zagotovitev širše uporabe strateških javnih naročil in profesionalizacije javnih kupcev, olajšanje in izboljšanje dostopa do trgov javnih naročil za MSP, zlasti s pomočjo svetovalnih storitev in usposabljanja, povečanje preglednosti, celovitosti in boljših podatkov, spodbujanje digitalne preobrazbe javnih naročil in skupnega javnega naročanja prek krepitve partnerskega pristopa z državami članicami, boljše zbiranje in analiziranje podatkov, tudi prek namenskih orodij informacijske tehnologije, kakor tudi podpiranje izmenjave izkušenj in dobrih praks, zagotavljanje uporabe evropskih in mednarodnih standardov ter smernic, prizadevanje za koristne trgovinske sporazume, krepitev sodelovanja med nacionalnimi organi in za uvajanje pilotnih projektov.

(17) Za uresničitev ciljev programa in da bi državljanom in podjetjem olajšali življenje, je treba poskrbeti za vse bolj digitalizirane in v celoti dostopne, visokokakovostne, uporabniško naravnane javne storitve. Okrepiti je treba tudi prizadevanja v zvezi z e-upravo in e-vlado, hkrati pa zagotoviti ustrezno varstvo podatkov in zasebnost. To pomeni, da bodo morale javne uprave te javne storitve ustvarjati skupaj z državljani in podjetji. Glede na nenehno in ustaljeno rast čezmejnih dejavnosti na notranjem trgu so potrebne tudi aktualne, točne in lahko razumljive informacije o pravicah podjetij in državljanov. To pomeni, da bi bilo treba zagotoviti poenostavljene informacije, ki pojasnjujejo upravne formalnosti. Bistvenega pomena sta tudi pravno svetovanje in pomoč pri reševanju problemov, ki se pojavljajo na čeznacionalni ravni. Javne organe bi bilo treba podpreti pri njihovih naporih, da uresničijo te cilje, npr. z enostavnim in učinkovitim povezovanjem nacionalnih uprav ter zagotavljanjem in lažjo izmenjavo informacij o tem, kako notranji trg deluje v praksi. Pri tem imajo že sedaj pomembno vlogo obstoječa orodja za upravljanje

([9]) Uredba (ES) št. 765/2008 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o določitvi zahtev za akreditacijo in nadzor trga v zvezi s trženjem proizvodov ter razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 339/93 (UL L 218, 13.8.2008, str. 30).

([10]) Direktiva 2014/23/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o podeljevanju koncesijskih pogodb (UL L 94, 28.3.2014, str. 1).

([11]) Direktiva 2014/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o javnem naročanju in razveljavitvi Direktive 2004/18/ES (UL L 94, 28.3.2014, str. 65).

([12]) Direktiva 2014/25/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o javnem naročanju naročnikov, ki opravljajo dejavnosti v vodnem, energetskem in prometnem sektorju ter sektorju poštnih storitev ter o razveljavitvi Direktive 2004/17/ES (UL L 94, 28.3.2014, str. 243).

notranjega trga, njihovo kakovost, prepoznavnost, preglednost in zanesljivost pa bi bilo treba še okrepiti. Program bi moral zato podpirati naslednja obstoječa orodja za upravljanje notranjega trga: portal Tvoja Evropa, ki bi moral postati temelj bodočega enotnega digitalnega portala, orodje Tvoja Evropa – nasveti, SOLVIT, informacijski sistem za notranji trg in pregled stanja enotnega trga.

(18) Program bi moral podpirati razvoj regulativnega okvira Unije na področjih prava gospodarskih družb in upravljanja podjetij ter pogodbenega prava, da bi bila podjetja, zlasti MSP, učinkovitejša in konkurenčnejša, obenem pa bi bili zaščiteni deležniki, na katere vpliva poslovanje podjetij, in da bi se odzvali na nove izzive politike. Poleg tega bi moral zagotoviti primerno vrednotenje, izvajanje in izvrševanje ustreznega pravnega reda, obveščati zainteresirane strani in jim pomagati ter spodbujati izmenjavo informacij na tem področju. Program bi moral nadalje podpirati pobude Komisije za jasen in prilagojen pravni okvir za podatkovno gospodarstvo in inovacije. Te pobude so potrebne za večjo pravno varnost v zvezi s pogodbenimi in nepogodbenimi obveznostmi, zlasti glede odgovornosti, varnosti, etike in zasebnosti v okviru nastajajočih tehnologij, kot so internet stvari, umetna inteligenca, robotika in 3D-tiskanje. Cilj programa bi moral biti spodbujanje razvoja podatkovno vodenega poslovanja, saj bo takšno poslovanje odločilno za uspešnost gospodarstva Unije v svetovni konkurenci.

(19) Program bi moral spodbujati tudi, da države članice pravilno in dosledno izvajajo in uporabljajo pravni okvir Unije za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, ter razvoj prihodnjih politik za spopadanje z novimi izzivi na teh področjih. Prav tako bi moral podpirati ustrezne dejavnosti mednarodnih organizacij v evropskem interesu, kot je Odbor strokovnjakov za ocenjevanje ukrepov proti pranju denarja in financiranju terorizma Sveta Evrope.

(20) Cilj izvajanja in razvoja notranjega trga na področju finančnih storitev, finančne stabilnosti in unije kapitalskih trgov, ki vključuje trajnostno financiranje, je močno odvisen od političnih ukrepov, ki jih na podlagi dokazov sprejme Unija. Pri uresničevanju tega cilja bi morala imeti Komisija aktivno vlogo, tako da stalno spremlja finančne trge in finančno stabilnost, ocenjuje, kako države članice izvajajo zakonodajo Unije in ali obstoječa zakonodaja ustreza svojemu namenu, ter kadar nastajajo nova tveganja, prepozna morebitna področja ukrepanja, pri tem pa v celotnem ciklu politike stalno vključuje deležnike. Takšne dejavnosti so odvisne od priprave analiz, študij, gradiva za usposabljanje, anket, ugotavljanja skladnosti, vrednotenj in visokokakovostnih statistik, podpirajo pa jih informacijski sistemi in komunikacijska orodja.

(21) PDEU vključuje sistem pravil, ki zagotavlja, da se konkurenca na notranjem trgu ne izkrivlja. Program bi moral prispevati k politiki Unije na področju konkurence, vključno z izboljšanjem in krepitvijo sodelovanja z mrežami ter nacionalnimi organi in sodišči, krepitvijo mednarodnega sodelovanja ter zagotavljanjem informacij in pojasnil o pravicah, koristih in obveznostih politike Unije na področju konkurence širšemu krogu deležnikov. Program bi moral tudi pomagati izboljšati analize in ocene razvoja trga, vključno z uporabo sektorskih raziskav in drugimi orodji za raziskavo trga ter bolj sistematično izmenjavo informacij in najboljših praks v okviru Evropske mreže za konkurenco. To bi moralo prispevati k pošteni konkurenci in enakim konkurenčnim pogojem, vključno na svetovni ravni, ter opolnomočenju podjetij, zlasti MSP, in potrošnikov, da bi izkoristili prednosti notranjega trga.

(22) Program mora zlasti obravnavati velike posledice, ki jih bo imel sedanji zeleni in digitalni prehod gospodarstva in poslovnega okolja na konkurenčnost in delovanje notranjega trga, zlasti zaradi eksponentne rasti količine in uporabe podatkov, ob upoštevanju, da se podjetja vedno bolj zatekajo k umetni inteligenci, velepodatkom in algoritmom ter drugim orodjem informacijske tehnologije in znanju. Poleg tega je bistvenega pomena, da Program podpira mreže ter spodbuja širše in tesnejše sodelovanje z državami članicami in njihovimi organi in sodišči, saj sta neizkrivljena konkurenca in notranji trg močno odvisna od ukrepanja teh subjektov. Glede na posebno vlogo politike konkurence pri preprečevanju škode za notranji trg, ki je posledica protikonkurenčnega ravnanja zunaj meja Unije, bi moral Program po potrebi podpirati tudi sodelovanje z organi tretjih držav. Nazadnje pa je potrebno tudi širše ozaveščanje, da bi lahko več državljanov in podjetij v celoti uživalo koristi poštene konkurence na notranjem trgu. To bi moralo podpirati prizadevanja, da bi koristi politike Unije na področju konkurence bolje

predstavili državljanom Unije, tudi s sodelovanjem s predstavniki skupin civilne družbe in ustreznimi deležniki. Pri izvajanju dela Programa, ki se nanaša na konkurenco, bo verjetno potrebna prožnost, da bi se odzvali na spreminjajoče se potrebe, na katere vpliva dinamičen in hiter razvoj konkurenčnih pogojev na notranjem trgu, katerega hitrost in obseg je težko oceniti. Ta razvoj se nanaša zlasti na področja digitalizacije, umetne inteligence, algoritmov, velepodatkov, kibernetske varnosti in forenzične tehnologije.

(23) Izjemno pomembno je okrepiti konkurenčnost in trajnostnost podjetij Unije ter hkrati na odprtem in konkurenčnem notranjem trgu zagotoviti resnično enake razmere za vse. MSP so gonilna sila gospodarstva Unije. Predstavljajo 99,8 % vseh podjetij Unije, zagotavljajo dve tretjini delovnih mest ter znatno prispevajo k ustvarjanju novih kakovostnih delovnih mest v vseh sektorjih z regionalno in lokalno razsežnostjo, s tem pa tudi k ustvarjanju socialne kohezije. MSP imajo ključno vlogo pri modernizaciji industrije ter zeleni in digitalni preobrazbi gospodarstva, tudi pri doseganju podnebne nevtralnosti. Zato bi moral Program podpirati tudi njihova prizadevanja za učinkovitejšo rabo virov in razvoj okolju prijaznih visokokakovostnih proizvodov in storitev. S tem bi moral Program prispevati tudi k večji konkurenčnosti MSP na svetovnem trgu.

(24) MSP imajo skupne izzive, ki na večja podjetja ne vplivajo v enaki meri. Ti skupni izzivi med drugim vključujejo pridobivanje finančnih sredstev, zaposlovanje usposobljene delovne sile, lajšanje upravnega bremena, uvajanje ustvarjalnih in inovativnih rešitev, med drugim prek javnih naročil, ter dostop do svetovnih trgov in vrednostnih verig, ki jim omogoča razvoj dejavnosti internacionalizacije. Program bi moral te tržne pomanjkljivosti odpravljati sorazmerno, ob tem pa ne bi smel po nepotrebnem izkrivljati konkurence na notranjem trgu. Program bi moral upoštevati tudi posebne potrebe specifičnih vrst MSP, kot so mikro podjetja, MSP, ki ponujajo storitve, in MSP, ki opravljajo obrtne dejavnosti, pa tudi MSP, v katerih delujejo samozaposleni in osebe v svobodnih poklicih, ter podjetja socialne ekonomije. Podjetja socialne ekonomije v Uniji sestavljajo različne vrste podjetij in subjektov s področja socialne ekonomije, kot so zadruge, vzajemne družbe, neprofitna združenja, fundacije, socialna podjetja in druge oblike podjetij. Ker se osredotočajo na ustvarjanje skupne koristi in socialnega učinka za ljudi in ne na ustvarjanje dobička, so lahko gonilna sila socialnih inovacij, preglednega upravljanja in solidarnosti in večino svojih dobičkov ali presežkov ponovno vložijo v svoje cilje. Pozornost bi bilo treba nameniti tudi posebnim potrebam potencialnih novih podjetnikov, kot so mladi podjetniki, podjetnice, starejši in invalidi.

(25) Program bi moral upoštevati zlasti MSP, kot so opredeljena v Priporočilu Komisije 2003/361/ES ([13]). Pri uporabi te uredbe za MSP bi se morala Komisija posvetovati z vsemi zadevnimi deležniki, vključno z javnimi in zasebnimi organizacijami, ki zastopajo MSP, in organizacijami za spodbujanje trgovine držav članic.

(26) Program bi moral podpirati in spodbujati kulturo inovacij, in sicer z razvojem industrijskih ekosistemov, ki so zmožni spodbujati ustanavljanje zagonskih podjetij in rast MSP, zlasti vseh takšnih MSP, ki so se sposobna spoprijeti z izzivi zelenega in digitalnega prehoda ter vse bolj konkurenčnega in hitro spreminjajočega se okolja. Cilj Programa bi moralo biti podpiranje procesa uvajanja inovacij s spodbujanjem novih sodelovalnih poslovnih modelov, mreženja ter izmenjave znanja in virov, vključno v okviru evropskih partnerstev grozdov in organizacij poslovnih mrež.

([13]) Priporočilo Komisije 2003/361/ES z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednjih podjetij (UL L 124, 20.5.2003, str. 36).

(27) Pri oblikovanju programov dela v podporo MSP bi bilo treba upoštevati strateške določbe strategije za MSP in Pobude za mala podjetja v Evropi (Small Business Act), pa tudi kontekst, v katerem poslujejo MSP, kot je opisan v pregledu uspešnosti MSP. Pozornost bi bilo treba nameniti tudi mreži odposlancev za MSP.

(28) Prenekatera težava Unije na področju konkurenčnosti je povezana s težavami MSP pri dostopanju do financiranja. Do teh težav pride, ker MSP le stežka izkažejo svojo kreditno sposobnost in nimajo zadostnih sredstev, ki bi omogočila varnost posojilodajalcem (tj. poroštva/jamstva), ali pa ker niso seznanjena z mehanizmi v podporo njihovim dejavnostim, ki že obstajajo na ravni Unije, nacionalni ali lokalni ravni. Dodatni izzivi, povezani s financiranjem, nastajajo zato, ker morajo MSP ostati konkurenčna, med drugim tako, da si prizadevajo za uvajanje inovacij, digitalizacijo in internacionalizacijo ter strokovno izpopolnjevanje in preusposabljanje delovne sile. Omejen dostop do financiranja slabo vpliva na ustanavljanje, rast in možnosti preživetja podjetij ter na pripravljenost novih podjetnikov, da bi prevzeli poslovno uspešna podjetja z nasledstvom.

(29) Pomanjkanje znanj in spretnosti je velika ovira za rast podjetij v Uniji. Za spodbujanje podjetništva v Uniji in podporo rasti MSP ter njihovemu digitalnemu in zelenemu prehodu bi moral Program spodbujati in olajšati dostop do znanj in spretnosti ter mentorskih shem za MSP, in zlasti razvoj tehnoloških, podjetniških ter vodstvenih znanj in spretnosti. Pri tem bi morala Komisija poskrbeti za usklajevanje s pobudami iz drugih programov Unije ter nacionalnih in regionalnih programov, da bi povečala sinergije in preprečila podvajanja.

(30) Da bi MSP, vključno z zagonskimi in hitro rastočimi podjetji, premostila nedelovanje trga in da bi še naprej predstavljala temelj konkurenčnosti gospodarstva Unije, MSP potrebujejo dodatno podporo v obliki dolžniških in lastniških instrumentov, ki bodo vzpostavljeni v okviru sklopa politike za MSP sklada InvestEU, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/523 Evropskega parlamenta in Sveta ([14]). Jamstvena shema za posojila, vzpostavljena z Uredbo (EU) št. 1287/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([15]), ima dokazano dodano vrednost in od nje se pričakuje, da bo imela ugoden učinek za vsaj 500 000 MSP. Več pozornosti bi lahko namenili večanju ozaveščanja potencialnih upravičencev o tem, da je v okviru InvestEU na voljo program za MSP.

(31) Ukrepi iz Programa bi morali poskušati doseči cilje politike ne le z nepovratnimi sredstvi, temveč tudi z lažjim dostopom do finančnih instrumentov in proračunskih jamstev, vzpostavljenih v okviru sklopa politike za MSP Sklada InvestEU, in bi morali povečati sinergije z drugimi programi Unije. Vsi ukrepi bi morali imeti jasno dodano vrednost Unije.

(32) Program bi moral učinkovito podpirati MSP v vsem njihovem življenjskem ciklu, pomoč pa bi morala segati od iskanja partnerjev za skupne projekte do komercializacije in dostopa do trga, razvoja zmogljivosti in spodbujanja sodelovanja v okviru grozdov in organizacij poslovnih mrež. Podpirati bi moral tudi zeleni in digitalni prehod MSP in temeljiti na edinstvenem strokovnem znanju in izkušnjah, pridobljenih v zvezi z MSP, ter na dolgoletnih izkušnjah pri delu z Unijo, nacionalnimi in regionalnimi deležniki. Ta podpora bi morala temeljiti na izkušnjah evropske podjetniške mreže (*Enterprise Europe Network* - EEN), ki deluje kot enotna kontaktna točka za izboljšanje konkurenčnosti MSP in razvoj njihovega poslovanja na notranjem trgu in širše. EEN še naprej zagotavlja storitve za druge programe Unije, predvsem Obzorje Evropa, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/695 Evropskega parlamenta in Sveta ([16]), pri čemer uporablja finančna sredstva teh programov. EEN bi morala spodbujati tudi okrepljeno sodelovanje MSP pri oblikovanju pobud politike, ki zadevajo notranji trg, kot so javna naročila in postopki standardizacije. EEN bi morala izboljšati sodelovanje z evropskimi vozlišči za digitalne inovacije iz programa Digitalna Evropa, vzpostavljenimi v skladu z Uredbo (EU) 2021/694 Evropskega parlamenta in Sveta ([17]) in svetovalnim vozliščem Sklada InvestEU. Uspešni mentorski program – Erasmus za mlade podjetnike – bi moral biti

([14]) Uredba (EU) 2021/523 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. marca 2021 o vzpostavitvi Programa InvestEU in spremembi Uredbe (EU) 2015/1017 (UL L 107, 26.3.2021, str. 30).

([15]) Uredba (EU) št. 1287/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o vzpostavitvi Programa za konkurenčnost podjetij ter mala in srednja podjetja (COSME) (2014–2020) in o razveljavitvi Sklepa št. 1639/2006/ES (UL L 347, 20.12.2013, str. 33).

([16]) Uredba (EU) 2021/695 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa, določitvi pravil za sodelovanje in razširjanje njegovih rezultatov ter razveljavitvi uredb (EU) št. 1290/2013 in (EU) št. 1291/2013 (UL L …, 12.5.2021).

([17]) Uredba (EU) 2021/694 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o vzpostavitvi programa Digitalna Evropa in razveljavitvi Sklepa (EU) 2015/2240 (UL L …, 11.5.2021).

še naprej orodje, ki novim podjetnikom in tistim, ki si to želijo postati, omogoča pridobivanje poslovnih in vodstvenih izkušenj tako, da jih poveže z izkušenimi podjetniki iz drugih držav, od katerih se lahko učijo, in jim tako pomaga poglabljati podjetniško znanje. Geografsko pokritost Programa bi bilo treba še razširiti, da bi imeli podjetniki več možnosti za povezovanje, po potrebi pa bi moral dopolnjevati druge pobude Unije.

(33) Z zmanjšanjem stroškov, ki jih imajo MSP zaradi zapletenih postopkov prijave in pogojev za sodelovanje, bi si morali še bolj prizadevati za zmanjšanje upravnega bremena ter za večjo dostopnost pobud iz Programa. V povezavi s tem bi morala biti EEN glavna informacijska točka za MSP, ki želijo dostopati do sredstev Unije - delovati bi morala kot točka „vse na enem mestu“ in jim nuditi prilagojeno svetovanje. Pomembno je graditi na izkušnjah, pridobljenih s sedanjimi ukrepi v podporo MSP, hkrati pa bi morali biti še naprej pripravljeni te ukrepe prilagoditi spreminjajočim se razmeram za MSP na notranjem trgu, zlasti tiste, ki zadevajo digitalizacijo in upravno breme.

(34) Ker grozdi ponujajo ugodna in odporna poslovna okolja, so strateško orodje za podporo konkurenčnosti in širitev MSP. Olajšajo lahko zeleni in digitalni prehod industrije, vključno s storitvami, z ustvarjanjem rasti in delovnih mest pa okrepijo gospodarski razvoj regij. Pomembno je, da skupne pobude grozdov dosežejo kritično maso, saj bo to pospešilo rast MSP. Grozdi s povezovanjem specializiranih industrijskih ekosistemov ustvarjajo nove poslovne priložnosti za MSP ter jih bolje vključujejo v strateške vrednostne verige Unije in globalne strateške vrednostne verige. Zagotoviti bi bilo treba podporo razvoju nadnacionalnih in tudi medregionalnih strategij za partnerstva ter izvajanju skupnih dejavnosti, ki jih podpira Evropska platforma za sodelovanje grozdov in njegovo Evropsko središče znanja o učinkoviti rabi virov. Podpora bi morala tudi vključevati pomoč MSP, da se povežejo z MSP iz tretjih držav. Spodbujati bi bilo treba trajnostna partnerstva z nadaljevanjem financiranja, če bodo doseženi mejniki glede smotrnosti in sodelovanja. Neposredno podporo MSP bi bilo treba zagotoviti prek organizacij, ki združujejo grozde, in sicer za: spodbujanje uvajanja naprednih tehnologij, nove poslovne modele, nizkoogljične in z viri gospodarne rešitve, ustvarjalnost in oblikovanje, nadgrajevanje znanj in spretnosti, privabljanje talentov, pospeševanje podjetništva in internacionalizacijo. Druge akterje, specializirane za podporo MSP, bi bilo treba povezati s to neposredno podporo MSP, da se olajša industrijsko preoblikovanje in izvajanje strategij pametne specializacije. Program bi moral zato prispevati k povezovanju z vozlišči Unije za inovacije, zlasti z njenimi vozlišči za digitalne inovacije, ter naložbam v okviru kohezijske politike in Obzorja Evropa ter jih nadgrajevati. Lahko bi se preučile tudi sinergije s programom Erasmus+, vzpostavljenim z Uredbo (EU) XXXX/XXX Evropskega parlamenta in Sveta ([18]).

(35) Program bi moral prispevati h krepitvi odnosov med podjetji, zlasti MSP, in univerzami, raziskovalnimi središči ter drugimi ustanovami, ki se ukvarjajo s pridobivanjem in širjenjem znanja. S tem bi se lahko izboljšala sposobnost podjetij za premoščanje strateških izzivov, ki se pojavljajo v novih mednarodnih razmerah.

(36) MSP se zaradi svoje majhnosti soočajo s specifičnimi ovirami za rast. Zlasti težko rastejo in širijo nekatere svoje poslovne dejavnosti. Na podlagi uspeha in dosedanjih izkušenj ter izkušenj, pridobljenih v okviru instrumenta za MSP in projektov grozdov Unije za nove industrijske vrednostne verige v okviru programa Obzorje 2020 vzpostavljenega z Uredbo (EU) št. 1291/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([19]), bi moral Program zagotavljati podporo za širitev dejavnosti MSP v vseh ključnih fazah njihovega razvoja, vključno s podporo za internacionalizacijo, uvajanje inovacij in dejavnosti komercializacije. Ta podpora bi dopolnjevala podporo Evropskega sveta za inovacije v okviru Obzorja Evropa, ki bo osredotočena predvsem na prodorne in prelomne inovacije, in s tem inovativna MSP, saj bo ciljno usmerjena zlasti na inovacije, ki ustvarjajo trg, hkrati pa podpirala vse vrste inovacij, tudi postopne.

([18]) Uredba (EU) XXXX/XXX Evropskega parlamenta in Sveta z dne XXX o vzpostavitvi Programa Erasmus+, program Unije za izobraževanje in usposabljanje, mladino ter šport, ter o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1288/2013 (še ni objavljeno v Uradnem listu).

([19]) Uredba (EU) št. 1291/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije (2014–2020) - Obzorje 2020 in razveljavitvi Sklepa št. 1982/2006/ES (UL L 347, 20.12.2013, str. 104).

(37) Ustvarjalnost in vse oblike inovacij, vključno z inovacijami za učinkovitejšo rabo virov in energije, so ključnega pomena za konkurenčnost industrijskih vrednostnih verig Unije. So katalizator modernizacije podjetij in industrijskih sektorjev in prispevajo k pametni, vključujoči in trajnostni rasti. Vendar pa MSP še vedno zaostajajo pri njihovem uvajanju. Zato bi moral Program podpirati ciljno usmerjene ukrepe, omrežja in partnerstva za inovacije, ki temeljijo na ustvarjalnosti, da se omogoči MSP uspešen zeleni in digitalni prehod v vseh industrijskih vrednostnih verigah in ekosistemih.

(38) Evropski standardi imajo na notranjem trgu pomembno vlogo. Ključni so za konkurenčnost podjetij, zlasti MSP. Evropski standardi so tudi bistveno orodje za podpiranje zakonodaje in politik Unije na številnih ključnih področjih, katerih cilj je pospeševanje zelenega in digitalnega prehoda, kot so energija, podnebne spremembe in varstvo okolja, informacijska in komunikacijska tehnologija, trajnostna raba in recikliranje virov, inovacije, varnost proizvodov, varstvo potrošnikov, varnost delavcev in delovne razmere ter starajoče se prebivalstvo, in imajo tako ugoden učinek na družbo kot celoto. Izkušnje kažejo, da bi morali biti standardi pripravljeni hitreje in pravočasneje, da bi bil njihov učinek kar največji, poleg tega pa si je treba bolj prizadevati za boljše vključevanje vseh zadevnih deležnikov, vključno s tistimi, ki zastopajo potrošnike.

(39) Evropske standardizacijske dejavnosti ureja Uredba (EU) št. 1025/2012 Evropskega parlamenta in Sveta ([20]), izvajajo pa se s pomočjo dolgoletnega javno-zasebnega partnerstva, ki je ključnega pomena za uresničitev ciljev iz navedene uredbe ter cilje iz splošnih in sektorskih standardizacijskih politik Unije.

(40) Dobro delujoč skupni okvir za računovodsko in neračunovodsko poročanje je bistvenega pomena za notranji trg, za učinkovito delovanje finančnih trgov in za doseganje povezanega trga za finančne storitve v okviru bančne unije in unije kapitalskih trgov.

(41) V skladu z Uredbo (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta ([21]) bi bilo treba mednarodne standarde računovodskega poročanja (MSRP), ki jih je sprejel Upravni odbor za mednarodne računovodske standarde, in z njimi povezane razlage Odbora za pojasnjevanje MSRP vključiti v pravo Unije, da bi jih uporabljala podjetja, katerih vrednostni papirji kotirajo na reguliranem trgu v Uniji, če MSRP izpolnjujejo zahteve iz navedene uredbe, vključno z zahtevo, da morajo letni računovodski izkazi prikazovati resnično in pošteno sliko, kot določa Direktiva 2013/34/EU Evropskega parlamenta in Sveta ([22]), ter koristiti evropskemu splošnemu interesu. Te mednarodne standarde je treba razvijati na način, ki je pregleden in podvržen demokratičnemu nadzoru. Zato imajo MSRP pomembno vlogo pri delovanju notranjega trga, Unija pa ima neposredni interes za zagotovitev, da postopek razvijanja in odobritve MSRP vodi do standardov, ki so skladni z zahtevami pravnega okvira notranjega trga. Zato je pomembno v Programu vzpostaviti ustrezno ureditev financiranja za Fundacijo za MSRP.

(42) Ob upoštevanju vloge, ki jo ima Evropska svetovalna skupina za računovodsko poročanje (EFRAG) pri ocenjevanju, ali MSRP izpolnjujejo zahteve iz prava in politike Unije iz Uredbe (ES) št. 1606/2002, je prav tako potrebno, da Unija zagotovi stabilno financiranje EFRAG in torej prispeva sredstva za to financiranje preko Programa. Tehnično delo EFRAG bi se moralo osredotočati na zagotavljanje tehničnega svetovanja Komisiji o potrjevanju MSRP in na primeren nivo sodelovanja Unije v postopku razvijanja teh MSRP ter bi moralo zagotavljati, da so v postopku določanja mednarodnih standardov ustrezno upoštevani interesi Unije. Ti interesi bi morali vključevati pojem „preudarnosti“ ter ohraniti zahtevo „resničnega in poštenega prikaza“ iz Direktive 2013/34/EU in „splošnega evropskega interesa“ iz Uredbe (ES) št. 1606/2002 ob upoštevanju vpliva MSRP na finančno stabilnost in

([20]) Uredba (EU) št. 1025/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o evropski standardizaciji, spremembi direktiv Sveta 89/686/EGS in 93/15/EGS ter direktiv 94/9/ES, 94/25/ES, 95/16/ES, 97/23/ES, 98/34/ES, 2004/22/ES, 2007/23/ES, 2009/23/ES in 2009/105/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Sklepa Sveta 87/95/EGS in Sklepa št. 1673/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 316, 14.11.2012, str. 12).

([21]) Uredba (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. julija 2002 o uporabi mednarodnih računovodskih standardov (UL L 243, 11.9.2002, str. 1).

([22]) Direktiva 2013/34/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o letnih računovodskih izkazih, konsolidiranih računovodskih izkazih in povezanih poročilih nekaterih vrst podjetij, spremembi Direktive 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi direktiv Sveta 78/660/EGS in 83/349/EGS (UL L 182, 29.6.2013, str. 19).

gospodarstvo. Za spodbujanje inovacij in razvoj najboljših praks pri korporativnem poročanju je bil kot del EFRAG ustanovljen Evropski laboratorij za korporativno poročanje. Le-ta predstavlja forum, v katerem lahko podjetja in vlagatelji izmenjajo najboljše prakse, zlasti na področju neračunovodskega in trajnostnega poročanja. EFRAG bi morala na podlagi tega dela prispevati tudi k razvoju standardov neračunovodskega poročanja.

(43) Kar zadeva obvezno revizijo, je Nadzorna skupina, tj. mednarodna organizacija, odgovorna za spremljanje reforme upravljanja Mednarodne zveze računovodskih strokovnjakov (IFAC), leta 2005 ustanovila Odbor za zaščito javnega interesa (PIOB). Vloga PIOB je nadzor nad postopkom sprejemanja mednarodnih revizijskih standardov (MSR) in drugimi dejavnostmi v javnem interesu, ki jih izvaja zveza IFAC. MSR se lahko sprejmejo za uporabo v Uniji, zlasti če so bili razviti v skladu s predpisanim postopkom, javnim nadzorom in preglednostjo, kot je določeno v členu 26 Direktive 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([23]). Glede na uvajanje MSR v Uniji in ključno vlogo PIOB pri zagotavljanju, da izpolnjujejo zahteve iz Direktive 2006/43/ES, je pomembno, da se za PIOB v Programu vzpostavi ustrezna ureditev financiranja.

(44) Unija prispeva k zagotavljanju visoke ravni varstva potrošnikov, opolnomočenju potrošnikov in k postavljanju potrošnikov v središče notranjega trga tako, da podpira in dopolnjuje politike držav članic, s katerimi si prizadevajo, da bi državljanom, kadar delujejo kot potrošniki, zagotovile, da v celoti uživajo koristi notranjega trga in da jim je pri tem zagotovljena varnost, njihovi pravni in ekonomski interesi pa so ustrezno zaščiteni s konkretnimi ukrepi. Unija mora prav tako zagotoviti, da se zakonodaja s področja potrošnikov in varnosti proizvodov ustrezno in enako uveljavlja v praksi in da podjetja uživajo enake konkurenčne pogoje, s čimer je konkurenca na notranjem trgu poštena. Poleg tega je treba opolnomočiti vlogo potrošnikov, jih spodbujati in jim pomagati pri sprejemanju trajnostnih in informiranih odločitev, da bodo lahko prispevali k trajnostnemu, energetsko učinkovitemu in z viri gospodarnemu krožnemu gospodarstvu.

(45) S Programom bi si morali prizadevati za ozaveščanje potrošnikov, podjetij, predstavnikov civilne družbe in organov o zakonodaji Unije s področja varstva potrošnikov in varnosti. Program bi moral tudi opolnomočiti potrošnike in njihove predstavniške organizacije na nacionalni ravni in na ravni Unije. To bi moralo biti storjeno zlasti s podpiranjem Evropskega urada združenj potrošnikov (fr. *Bureau Européen des Unions de Consommateurs* - BEUC), uveljavljene in priznane nevladne organizacije, ki zastopa interese potrošnikov v zvezi z vsemi relevantnimi politikami Unije, kar je tej organizaciji omogočilo ustvarjanje povečanih sinergij, ki bi okrepile zagovorništvo potrošnikov. To bi prav tako moralo biti storjeno s podpiranjem Evropskega združenja za usklajevanje zastopanja potrošnikov v standardizaciji (ANEC), ki zastopa interese potrošnikov v zvezi z vprašanji standardizacije. Pri tem bi bilo treba posebno pozornost nameniti novim tržnim potrebam glede spodbujanja trajnostne potrošnje, in sicer zlasti z osredotočanjem na ukrepe za preprečevanje zavajajočih praks načrtovanega zastaranja in drugih zavajajočih praks, kot so lažne okoljske trditve, z boljšim obveščanjem potrošnikov o trajnosti in popravljivosti proizvodov. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti preprečevanju ranljivosti in spoprijemanju z izzivi, ki jih prinaša digitalizacija gospodarstva, na primer v zvezi s povezanimi proizvodi, internetom stvari, umetno inteligenco in uporabo algoritmov, in razvoj novih vzorcev porabe in poslovnih modelov. Program bi moral podpirati ukrepe za razvoj ustreznih informacij o trgih, tudi objavo pregledov stanja potrošniških trgov Unije.

(46) Program bi moral podpirati pristojne nacionalne organe, tudi organe, odgovorne za spremljanje varnosti proizvodov, ki sodelujejo zlasti prek sistema Unije za hitro obveščanje o nevarnih proizvodih. Prav tako bi moral podpirati izvrševanje Direktive 2001/95/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([24]) ter Uredbe (ES) št. 765/2008 v zvezi z varstvom potrošnikov in varnostjo proizvodov ter mrežo za sodelovanje na področju varstva potrošnikov

([23]) Direktiva 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2006 o obveznih revizijah za letne in konsolidirane računovodske izkaze, spremembi direktiv Sveta 78/660/EGS in 83/349/EGS ter razveljavitvi Direktive Sveta 84/253/EGS (UL L 157, 9.6.2006, str. 87).

([24]) Direktiva 2001/95/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. decembra 2001 o splošni varnosti proizvodov (UL L 11, 15.1.2002, str. 4).

in mednarodno sodelovanje med zadevnimi organi v tretjih državah in v Uniji. Cilj Programa bi moral biti tudi zagotavljanje dostopa za vse potrošnike in trgovce do kakovostnega izvensodnega reševanja sporov, spletnega reševanja sporov in informacij o sodelovanju v odškodninskih tožbah.

(47) Program bi moral podpreti tudi Mrežo evropskih potrošniških centrov, ki potrošnikom pomaga izkoristiti prednosti njihovih potrošniških pravic v Uniji pri čezmejnem nakupu blaga in storitev na notranjem trgu in v Evropskem gospodarskem prostoru, bodisi prek spleta bodisi na potovanju. Mreža 29 centrov, ki se že več kot 15 let skupaj financira iz potrošniških programov Unije, je dokazala svojo dodano vrednost pri krepitvi zaupanja potrošnikov in trgovcev na notranjem trgu. Obravnava več kot 120 000 zahtev potrošnikov letno ter prek svojih medijskih in spletnih informacijskih dejavnosti dosega milijone državljanov. Je ena izmed najbolj cenjenih podpornih mrež Unije za državljane in večina njenih centrov ima kontaktne točke, ki nudijo nasvete o vidikih prava notranjega trga, kot je Direktiva 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([25]). V ocenah je bil poudarjen pomen nadaljnjega delovanja centrov. Mreža evropskih potrošniških centrov je lahko tudi pomemben vir informacij o izzivih in težavah, s katerimi se potrošniki soočajo na lokalni ravni ter so relevantni za oblikovanje politik Unije in zaščito interesov potrošnikov. Obstajajo tudi načrti, da mreža razvije dogovore o vzajemnosti s podobnimi organi v tretjih državah.

(48) Sprejete so bile direktive 98/6/ES ([26]), 2005/29/ES ([27]), 2011/83/EU ([28]), (EU) 2019/2161 ([29]) in (EU) 2020/1828 ([30]) Evropskega parlamenta in Sveta, da bi se med drugim zagotovila enaka obravnava potrošnikov na celotnem notranjem trgu v zvezi s čezmejnimi vprašanji, kot so prodaja neskladnih proizvodov v sektorju motornih vozil, neenotni standardi kakovosti za proizvode ali težave, ki jih imajo potniki v primeru odpovedi ali velikih zamud letov. Njihov cilj je tudi okrepiti zmogljivosti držav članic za izvrševanje, izboljšati varnost proizvodov ter okrepiti mednarodno sodelovanje in nove možnosti pravnih sredstev, predvsem s pomočjo zastopniških tožb kvalificiranih subjektov. Preverjanje ustreznosti prava Unije na področju varstva potrošnikov in trženja, ki ga je Komisija izvedla maja 2017, je pokazalo, da je treba bolje izvrševati pravila in olajšati pravno varstvo, kadar so potrošniki oškodovani zaradi kršitev potrošniške zakonodaje. Ob upoštevanju tega preverjanja ustreznosti bi zato morala biti podpora doslednemu izvajanju navedenih direktiv in ukrepov ter spodbujanje njihovega čezmejnega izvrševanja ena od prednostnih nalog.

(49) Delovanje finančnih trgov še prav posebej vpliva na državljane, zato bi jih bilo treba bolje obveščati o ustreznih pravicah, tveganjih in koristih. Finančni trgi so ključni element notranjega trga in zahtevajo trden okvir za urejanje in nadzor, ki ne zagotavlja le finančne stabilnosti in trajnostnega gospodarstva, temveč tudi visoko stopnjo varstva potrošnikov in drugih končnih uporabnikov finančnih storitev, vključno z malimi vlagatelji, varčevalci, imetniki

([25]) Direktiva 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu (UL L 376, 27.12.2006, str. 36).

([26]) Direktiva 98/6/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 1998 o varstvu potrošnikov pri označevanju cen potrošnikom ponujenih proizvodov (UL L 80, 18.3.1998, str. 27).

([27]) Direktiva 2005/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2005 o nepoštenih poslovnih praksah podjetij v razmerju do potrošnikov na notranjem trgu ter o spremembi Direktive Sveta 84/450/EGS, direktiv Evropskega parlamenta in Sveta 97/7/ES, 98/27/ES in 2002/65/ES ter Uredbe (ES) št. 2006/2004 Evropskega parlamenta in Sveta (Direktiva o nepoštenih poslovnih praksah) (UL L 149, 11.6.2005, str. 22).

([28]) Direktiva 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o pravicah potrošnikov, spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS in Direktive 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 85/577/EGS in Direktive 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 304, 22.11.2011, str. 64).

([29]) Direktiva (EU) 2019/2161 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2019 o spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS in direktiv 98/6/ES, 2005/29/ES ter 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta zaradi boljšega izvrševanja in posodobitve pravil Unije o varstvu potrošnikov (UL L 328, 18.12.2019, str. 7).

([30]) Direktiva (EU) 2020/1828 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2020 o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov in razveljavitvi Direktive 2009/22/ES (UL L 409, 4.12.2020, str. 1).

zavarovalnih polic, člani in upravičenci pokojninskih skladov, individualnimi delničarji, posojilojemalci in MSP. Program bi moral prispevati h krepitvi zmožnosti potrošnikov in drugih končnih uporabnikov finančnih storitev za sodelovanje pri oblikovanju politike, tudi s pripravo in razširjanjem jasnih, popolnih in uporabniku prijaznih informacij o proizvodih, ki se tržijo na finančnih trgih.

(50) Zato bi moral Program še naprej podpirati specifične dejavnosti, zajete v programu za razvoj zmogljivosti v obdobju 2017–2020 za večje vključevanje potrošnikov in drugih končnih uporabnikov finančnih storitev v oblikovanje politike Unije v skladu z Uredbo (EU) 2017/826 Evropskega parlamenta in Sveta ([31]), ki predstavlja nadaljevanje pilotnega projekta in pripravljalnih ukrepov za obdobje 2012–2017. To je potrebno, da se zagotovi, da so oblikovalci politike seznanjeni s stališči deležnikov, ki niso poklicni strokovnjaki za finančni sektor, ter da se zagotovi boljše zastopanje interesov potrošnikov in drugih končnih uporabnikov finančnih storitev. V okviru Programa bi se morali stalno razvijati njegova metodologija in najboljše prakse v zvezi s tem, kako povečati sodelovanje potrošnikov in končnih uporabnikov finančnih storitev, da bi ugotovili, katera vprašanja so pomembna za oblikovanje politik Unije, in zagotovili varovanje interesov potrošnikov na področju finančnih storitev. To bi moralo izboljšati politike na področju finančnih storitev, predvsem tiste, ki so usmerjene na to, da javnost bolje razume vprašanja, ki jih ureja finančna uredba, in zagotoviti boljšo finančno pismenost.

(51) Komisija je v okviru pilotnega projekta in pripravljalnih ukrepov iz let 2012-2017 po opravljenem letnem javnem razpisu za zbiranje predlogov nepovratna sredstva dodelila dvema organizacijama. To sta Finance Watch, ki je bila leta 2011 ustanovljena z nepovratnimi sredstvi Unije kot mednarodno neprofitno združenje po belgijskem pravu, in Better Finance, ki je nastala po zaporednih reorganizacijah in preoblikovanju blagovne znamke evropskih združenj vlagateljev in delničarjev od leta 2009 naprej. Program za razvoj zmogljivosti, ki je bil vzpostavljen v okviru Uredbe (EU) 2017/826, ti dve organizaciji opredeljuje kot edini upravičenki. Zato je treba ti organizaciji še naprej sofinancirati v okviru Programa. Vendar bi moralo biti to financiranje pogojeno s temeljito oceno učinkovitosti in doseženega učinka pri izpolnjevanju zastavljenih ciljev. Če bi se pojavili drugi potencialni upravičenci, katerih glavni cilji in dejavnosti bi vključevali zastopanje interesov potrošnikov in končnih uporabnikov na ravni Unije in katerih članstvo bi odražalo široko geografsko pokritost in širok razpon interesov, pa bi moral biti razpis za zbiranje predlogov odprt za njih.

(52) Visoka raven varovanja zdravja na področju rastlin, živali, hrane in krme je nujna za varstvo potrošnikov in učinkovito delovanje notranjega trga. Varna in trajnostna veriga preskrbe s hrano je predpogoj za delovanje družbe in notranjega trga. Zelo pomembno je preprečevanje čezmejnih zdravstvenih kriz in preplahov v zvezi s hrano, saj te zaradi omejevanja gibanja oseb, pretoka blaga in prekinjanja proizvodnje in potrošnje ovirajo delovanje notranjega trga. Zato bi moral Program podpirati konkretne ukrepe, kot je uvedba nujnih ukrepov v kriznih razmerah, ki vplivajo na zdravje živali in rastlin.

(53) Splošni cilj prava Unije na področju rastlin, živali, hrane in krme je zagotavljati visoko raven zdravja ljudi, živali in rastlin vzdolž prehranske verige, podpirati izboljšanje dobrobiti živali, prispevati k visoki ravni varovanja in informiranja potrošnikov ter visoki ravni varstva okolja, vključno z ohranjanjem biotske raznovrstnosti in upoštevanjem razmer, do katerih bi lahko prišlo v državah članicah zaradi podnebnih sprememb, in hkrati izboljšati vzdržnost proizvodnje hrane in krme ter prispevati k prehranski varnosti in dostopnim cenam, zmanjšati količino odpadkov hrane, zvišati standarde kakovosti proizvodov po vsej Uniji, povečati konkurenčnost industrije hrane in krme v Uniji ter pospešiti ustvarjanje delovnih mest, vključno z raziskavami in inovacijami.

([31]) Uredba (EU) 2017/826 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o vzpostavitvi programa Unije za podpiranje specifičnih dejavnosti za večje vključevanje potrošnikov in drugih končnih uporabnikov finančnih storitev v oblikovanje politike Unije na področju finančnih storitev za obdobje 2017–2020 (UL L 129, 19.5.2017, str. 17).

(54) Glede na specifično naravo ukrepov, ki se nanašajo na visoko raven zdravja ljudi, živali in rastlin, je treba v tej uredbi določiti posebna merila za upravičenost v zvezi z zagotavljanjem nepovratnih sredstev in uporabo javnih naročil. Zlasti bi morali biti kot izjema od načela neretroaktivnosti iz Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta ([32]) (v nadaljnjem besedilu: finančna uredba) – zaradi svoje nujne in nepredvidljive narave – upravičeni stroški nujnih ukrepov in bi morali vključevati tudi stroške, ki nastanejo zaradi suma pojava bolezni ali škodljivega organizma, pod pogojem, da je pojav naknadno potrjen in sporočen Komisiji. Ustrezne proračunske obveznosti in plačilo upravičenih izdatkov bi Komisija morala izvesti po podpisu pravnih obveznosti in oceni zahtevkov za plačilo, ki jih predložijo države članice. Stroški bi morali biti upravičeni tudi za nadzorne, preventivne in zaščitne ukrepe v primeru neposredne grožnje zdravstvenemu statusu Unije, ki je posledica pojava ali razvoja bolezni živali in zoonoz na ozemlju tretje države ali države članice ali v njenih čezmorskih državah in ozemljih, ter za zaščitne ukrepe ali druge ustrezne dejavnosti, sprejete v podporo zdravstvenemu stanju rastlin v Uniji.

(55) Glede na vse večjo globalizacijo področja rastlin, živali, hrane in krme je uradni nadzor, ki ga izvajajo države članice, ključno orodje za preverjanje in spremljanje izvajanja, izpolnjevanja in izvrševanja ustreznih zahtev Unije, tudi glede uvoza. Uspešnost in učinkovitost sistemov uradnega nadzora je bistvenega pomena za ohranjanje visoke ravni varnosti v prehranski verigi, pa tudi za zaupanje potrošnikov, ter za hkratno zagotavljanje visoke ravni varstva okolja in dobrobiti živali. Za take nadzorne ukrepe bi morala biti na voljo finančna podpora Unije. Finančni prispevek bi moral biti na voljo zlasti referenčnim laboratorijem v Evropski uniji kot pomoč pri kritju stroškov, nastalih pri izvajanju programov dela, ki jih je odobrila Komisija, nacionalnim referenčnim laboratorijem za zdravje rastlin in živali, ki naj bi bili v skladu z Uredbo (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta ([33]) upravičeni do ustreznih finančnih sredstev, ki jih zagotovijo države članice, pa bi bili lahko na voljo, pod pogojem, da je mogoče jasno dokazati, da izvedeni ukrepi pomenijo dodano vrednost Unije, in da je v okviru Programa na voljo dovolj sredstev za podporo tem ukrepom. Ker je poleg tega uspešnost uradnega nadzora odvisna tudi od tega, ali je nadzornim organom na voljo dobro usposobljeno osebje z ustreznim poznavanjem prava Unije, bi morala imeti Unija možnost, da prispeva k usposabljanju in ustreznim programom izmenjav osebja, ki jih organizirajo pristojni organi.

(56) Protimikrobna odpornost postaja vse večji zdravstveni problem v Uniji in po svetu. Zato bi bilo treba omogočiti sofinanciranje ukrepov v podporo boju zoper protimikrobno odpornost v okviru Programa.

(57) Visokokakovostna evropska statistika, razvita, pripravljena in izkazana v okviru tega programa na podlagi Uredbe (ES) št. 223/2009, je bistvenega pomena za odločanje na podlagi dokazov. Evropska statistika bi morala biti pravočasno na voljo ter prispevati k izvajanju politik Unije, kot izhajajo iz PDEU, zlasti kar zadeva okrepljeno in celostno ekonomsko upravljanje, socialno, ekonomsko in teritorialno kohezijo, trajnostni razvoj, kmetijsko politiko, socialno razsežnost Evrope in globalizacijo.

([32]) Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, spremembi uredb (EU) št. 1296/2013, (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 1304/2013, (EU) št. 1309/2013, (EU) št. 1316/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) št. 283/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 (UL L 193, 30.7.2018, str. 1).

([33]) Uredba (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih, ter o spremembi uredb (ES) št. 999/2001, (ES) št. 396/2005, (ES) št. 1069/2009, (ES) št. 1107/2009, (EU) št. 1151/2012, (EU) št. 652/2014, (EU) 2016/429 in (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta, uredb Sveta (ES) št. 1/2005 in (ES) št. 1099/2009 ter direktiv Sveta 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES in 2008/120/ES ter razveljavitvi uredb (ES) št. 854/2004 in (ES) št. 882/2004 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 89/608/EGS, 89/662/EGS, 90/425/EGS, 91/496/EGS, 96/23/ES, 96/93/ES in 97/78/ES ter sklepa Sveta 92/438/EGS (Uredba o uradnem nadzoru) (UL L 95, 7.4.2017, str. 1).

(58) Evropska statistika je nujno potrebna za odločanje Unije ter za merjenje smotrnosti in učinka pobud Unije. Zato je pomembno, da se s sprejetjem pristopa na ravni Unije ter preseganjem vidika notranjega trga zagotovi nadaljnje zagotavljanje in razvoj evropske statistike, da se zajamejo vse dejavnosti in področja politike Unije, vključno z opolnomočenjem podjetij in državljanov za sprejemanje informiranih odločitev.

(59) Zaradi njegovega horizontalnega značaja, veljajo za okvir za razvoj, pripravo in izkazovanje evropske statistike v smislu Uredbe (ES) št. 223/2009 posebne zahteve, zlasti tiste iz navedene uredbe, v zvezi s spoštovanjem statističnih načel in delovanjem ter upravljanjem evropskega statističnega sistema, vključno z vlogo in nalogami, dodeljenimi Odboru za evropski statistični sistem in Komisiji (Eurostatu), ter vzpostavitvijo in izvajanjem načrtovanja programov statističnih dejavnosti.

(60) Osnutek Programa, ki zadeva okvir za razvoj, pripravo in izkazovanje evropske statistike, je bil v skladu z Uredbo (ES) št. 223/2009 predložen v predhodni pregled Odboru za evropski statistični sistem.

(61) Unija in države članice so zavezane, da bodo imele še naprej vodilno vlogo pri izvajanju Agende Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030. S prispevanjem k uresničevanju Agende 2030 bodo Unija in države članice spodbujale močnejšo, bolj trajnostno in vključujočo, varnejšo in uspešnejšo Evropo. Program bi moral prispevati k izvajanju Agende 2030, med drugim z usklajevanjem ekonomskih, socialnih in okoljskih razsežnosti trajnostnega razvoja, ter bi moral v ta namen izkazati jasno in prepoznavno zavezanost vključevanju ciljev Združenih narodov za trajnostni razvoj.

(62) Glede na to, kako pomembno je obvladovanje podnebnih sprememb v skladu z zavezami Unije za izvajanje Pariškega sporazuma, sprejetega v okviru Okvirne konvencije Združenih narodov o podnebnih spremembah, in doseganje ciljev Združenih narodov za trajnostni razvoj, bi moral ta program prispevati k vključevanju podnebnih ukrepov in k doseganju splošnega cilja, da se 30 % proračunskih odhodkov Unije nameni podnebnim ciljem. Ustrezni ukrepi bodo opredeljeni med pripravo in izvajanjem Programa ter ponovno ocenjeni v okviru ustreznega postopka vrednotenja in pregleda. V tem okviru Program podpira dejavnosti, ki spoštujejo podnebne in okoljske standarde ter prednostne naloge Unije in ne bi bistveno škodovale okoljskim ciljem v smislu Uredbe (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta ([34]).

(63) Ta uredba določa finančna sredstva za Program, ki za Evropski parlament in Svet pomenijo prednostni referenčni znesek v letnem proračunskem postopku v smislu točke 18 Medinstitucionalnega sporazuma z dne 16. decembra 2020 med Evropskim parlamentom, Svetom Evropske unije in Evropsko komisijo o proračunski disciplini, sodelovanju v proračunskih zadevah in dobrem finančnem poslovodenju ter novih virih lastnih sredstev, vključno s časovnim načrtom za uvedbo novih virov lastnih sredstev ([35]).

(64) V Sporazumu o Evropskem gospodarskem prostoru ([36]) je predvideno sodelovanje na področjih, ki so predmet Programa, med Unijo in njenimi državami članicami na eni strani ter državami Evropskega združenja za prosto trgovino, ki sodelujejo v okviru Evropskega gospodarskega prostora (EGP), na drugi strani. Prav tako bi moralo biti mogoče, da v Programu lahko sodelujejo države pristopnice, države kandidatke in potencialne kandidatke, države iz evropske sosedske politike in druge tretje države. Poleg tega bi moral biti Program na področju evropske statistike odprt za Švico v skladu s Sporazumom med Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o sodelovanju na področju statistike ([37]).

([34]) Uredba (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe (EU) 2019/2088 (UL L 198, 22.6.2020, str. 13).

([35]) UL L 433 I, 22.12.2020, str. 28.

([36]) UL L 1, 3.1.1994, str. 3.

([37]) UL L 90, 28.3.2006, str. 2.

(65) Tretje države, ki so članice EGP, so lahko v programih Unije udeležene v okviru sodelovanja, vzpostavljenega na podlagi Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, ki določa izvajanje programov na podlagi odločitve, sprejete na podlagi navedenega sporazuma. Tretje države lahko sodelujejo tudi na podlagi drugih pravnih instrumentov. V to uredbo bi bilo treba vnesti posebno določbo, s katero se od tretjih držav zahteva, da odgovornemu odredbodajalcu, OLAF in Računskemu sodišču podelijo potrebne pravice in dostop, da lahko v celoti izvajajo svoje pristojnosti.

(66) Za ta program se uporablja finančna uredba. Finančna uredba določa pravila za izvrševanje proračuna Unije, vključno s pravili o nepovratnih sredstvih, nagradah, javnih naročilih, posrednem upravljanju, finančnih instrumentih, proračunskih jamstvih, finančni pomoči in o povračilu zunanjim strokovnjakom.

(67) Ukrepi, ki se izvajajo na podlagi prejšnjih programov in proračunskih vrstic, so se izkazali za ustrezne in bi jih bilo treba ohraniti. Cilj novih ukrepov, uvedenih v okviru Programa, je zlasti okrepiti dobro delujoč notranji trg. Za enostavnejše in prožnejše izvajanje Programa ter s tem za boljše doseganje njegovih ciljev bi morali biti ukrepi opredeljeni le v smislu okvirnih in splošnih kategorij. V Program bi bilo treba vključiti tudi sezname okvirnih dejavnosti v zvezi s specifičnimi cilji na področju konkurenčnosti, varstva potrošnikov ali posebnih dejavnosti, ki izhajajo iz regulativnih zahtev, kot so specifične dejavnosti na področju standardizacije, nadzora trga, na področju rastlin, živali, hrane in krme ter na področju evropske statistike.

(68) Opredeliti je treba določene kategorije subjektov, ki so upravičeni do financiranja, ter tiste subjekte, ki bi morali biti upravičeni do financiranja brez razpisov za zbiranje predlogov.

(69) Glede na vedno večjo medsebojno povezanost in digitalizacijo svetovnega gospodarstva bi moral Program pri določenih dejavnostih še naprej nuditi možnost vključevanja zunanjih strokovnjakov, kot so uradniki tretjih držav ter predstavniki mednarodnih organizacij ali gospodarskih subjektov.

(70) Navesti je treba posebna merila v zvezi s pravili sofinanciranja in upravičenimi stroški. Ker pa zna biti potrebno, da se za nekatere specifične cilje v celoti financirajo upravičeni stroški, bi bilo treba biti omogočeno, da se odstopi od člena 190 finančne uredbe.

(71) Na podlagi točke (a) drugega pododstavka člena193(2) finančne uredbe se lahko nepovratna sredstva dodelijo za ukrep, ki se je že začel izvajati, pod pogojem, da lahko dokaže, da je bilo treba ukrep začeti izvajati pred podpisom sporazuma o nepovratnih sredstvih. Medtem ko v takšnih primerih stroški, nastali pred datumom vložitve vloge za nepovratna sredstva, načeloma ne bi bili upravičeni, bi to moralo izjemoma biti mogoče, ob upoštevanju zapoznelega začetka veljavnosti tega programa in zaradi izogibanja motnjam pri zagotavljanju podpore Unije, kar bi lahko škodilo interesom Unije. Kadar je za zagotovitev kontinuitete in za omejeno obdobje na začetku večletnega finančnega okvira 2021–2027 potrebno, bi bili stroški v zvezi z ukrepom, ki se je že začel izvajati, upravičeni od 1. januarja 2021, tudi če so ti stroški nastali pred vložitvijo vloge za nepovratna sredstva. Iz istih razlogov in pod istimi pogoji ter kot odstopanje od člena 193(4) finančne uredbe bi morali biti v primeru nepovratnih sredstev za poslovanje upravičeni stroški, ki nastanejo pred vložitvijo vloge za nepovratna sredstva.

(72) V skladu z zavezo Komisije iz njenega sporočila z dne 19. oktobra 2010 „Pregled proračuna EU“ in da se zagotovita skladnost in poenostavitev programov financiranja, bi bilo treba sredstva deliti z drugimi instrumenti financiranja Unije, če se s predvidenimi ukrepi iz Programa uresničujejo cilji, ki so skupni različnim instrumentom financiranja, pri čemer pa je treba izključiti dvojno financiranje.

(73) Program bi moral prispevati k splošni podpori za obravnavanje posebnih potreb najbolj oddaljenih regij in njihovega vključevanja na notranji trg, kot je bilo nedavno ponovno potrjeno v sporočilu Komisije „Trdnejše in prenovljeno strateško partnerstvo z najbolj oddaljenimi regijami EU“.

(74) Program bi moral spodbujati sinergije ob hkratnem preprečevanju podvajanja s povezanimi programi in ukrepi Unije. Ukrepi v okviru Programa bi morali dopolnjevati ukrepe programov Carina in Fiscalis, ki sta bila vzpostavljena z Uredbo (EU) 2021/444 Evropskega parlamenta in Sveta ([38]) oziroma Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa „Fiscalis“ za sodelovanje na področju obdavčitve, katerih cilj je prav tako podpirati in izboljševati delovanje notranjega trga.

(75) Program bi moral spodbujati sinergije, dopolnjevanja in dodatnost v zvezi z MSP ter podporo za podjetništvo v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj, vzpostavljenega z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu. Poleg tega bo sklop politike za MSP sklada InvestEU zagotavljal podporo z dolžniškim in lastniškim financiranjem, da se poveča dostop do finančnih sredstev za MSP in njihova razpoložljivost. Program bi si poleg tega moral prizadevati za sinergije v okviru Vesoljskega programa, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/696 Evropskega parlamenta in Sveta ([39]), v zvezi s spodbujanjem MSP, da izkoristijo prodorne inovacije in druge rešitve, razvite v okviru navedenega programa.

(76) Program bi moral spodbujati sinergije z Obzorjem Evropa, katerega cilj je spodbujati raziskave in inovacije. To bi moralo vključevati zlasti dopolnjevanje z ukrepi prihodnjega Evropskega sveta za inovacije za inovativna podjetja ter podporo storitvam za MSP, zlasti prek EEN.

(77) Program bi moral spodbujati sinergije in dopolnjevanja v zvezi s programom Digitalna Evropa, katerega namen je spodbujati digitalizacijo gospodarstva Unije in javnega sektorja, obenem pa povečati kibernetsko varnost.

(78) Poleg tega bi si moral Program prizadevati tudi za sinergije s programom Pravosodje, vzpostavljenim z Uredbo (EU) 2021/693 Evropskega parlamenta in Sveta ([40]), katerega cilj je podpreti nadaljnji razvoj evropskega območja pravice za učinkovitost nacionalnih pravosodnih sistemov, kar je ključni dejavnik za to, da se omogoči pravično in stroškovno učinkovito gospodarstvo Unije.

(79) Program bi moral spodbujati sinergije s programom Erasmus+, programom Evropska solidarnostna enota, vzpostavljenim z Uredbo (EU) XXXX/XXX Evropskega parlamenta in Sveta ([41]), in Evropskim socialnim skladom plus, vzpostavljenim z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem socialnem skladu plus (ESS+), na področju mobilnosti delovne sile in mladih, ki je bistvenega pomena za dobro delujoč notranji trg.

(80) Ukrepe, kot so veterinarski in fitosanitarni ukrepi v primeru kriznih stanj na področju zdravja živali in rastlin, bi bilo mogoče dopolnjevati s tržnimi posegi v okviru načrtovanja skupne kmetijske politike Unije.

(81) Ukrepi, izvedeni v okviru Programa, bi morali imeti jasno dodano vrednost Unije in sorazmerno obravnavati tržne pomanjkljivosti ali neoptimalne naložbene razmere, ne da bi podvajali ali nadomestili zasebno financiranje.

(82) Za zagotovitev enotnih pogojev izvajanja te uredbe bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila. Ta pooblastila bi bilo treba izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta ([42]). Za sprejetje programov dela za izvajanje ukrepov, ki prispevajo k opolnomočenju potrošnikov, bi bilo treba uporabiti svetovalni postopek. Postopek pregleda bi bilo treba uporabiti za sprejetje izvedbenih aktov v zvezi z ukrepi, ki prispevajo h konkurenčnosti MSP, in za

([38]) Uredba (EU) 2021/444 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2021 o vzpostavitvi programa Carina za sodelovanje na področju carine in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1294/2013 (UL L 87, 15.3.2021, str. 1).

([39]) Uredba (EU) 2021/696 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi Vesoljskega programa Unije in ustanovitvi Agencije Evropske unije za vesoljski program ter razveljavitvi uredb (EU) št. 912/2010, (EU) št. 1285/2013 in (EU) št. 377/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU (UL L …, 12.5.2021).

([40]) Uredba (EU) 2021/693 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi programa Pravosodje in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1382/2013 (UL L …, 5.5.2021).

([41]) Uredba (EU) XXXX/XXX Evropskega parlamenta in Sveta z dne XXX o vzpostavitvi programa Evropska solidarnostna enota ter razveljavitvi uredb (EU) 2018/1475 in (EU) št. 375/2014 (še ni objavljeno v Uradnem listu).

([42]) Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije (UL L 55, 28.2.2011, str. 13).

sprejetje izvedbenih aktov v zvezi s programi dela za izvajanje ukrepov, ki prispevajo k visoki ravni zdravja ljudi, živali in rastlin ter za uvedbo nižjih stopenj sofinanciranja, kadar je to potrebno za ukrepe v zvezi z nujnimi veterinarskimi in fitosanitarnimi ukrepi ter letnimi in večletnimi nacionalnimi veterinarskimi in fitosanitarnimi programi ter sprejetjem izvedbenih aktov v zvezi s programi dela za izvajanje ukrepov, ki prispevajo k varnosti hrane in krme.

(83) Kadar je mogoče doseči sinergije med specifičnimi cilji Programa, se lahko potrebne določbe izvajajo v okviru skupnega programa dela.

(84) Oblike financiranja Unije in načine izvajanja Programa bi bilo treba izbrati na podlagi njihove ustreznosti za uresničevanje specifičnih ciljev in rezultatov ukrepov, pri čemer se upoštevajo zlasti dodana vrednost Unije, stroški kontrol, upravno breme in pričakovano tveganje neupoštevanja obveznosti. To bi moralo vključevati razmislek o uporabi pavšalnih zneskov, financiranja po pavšalni stopnji in stroškov na enoto ter financiranja, ki ni povezano s stroški, kakor je določeno v členu 125(1) finančne uredbe.

(85) Za zagotovitev rednega spremljanja in poročanja o doseženem napredku ter o uspešnosti in učinkovitosti Programa bi bilo treba že na začetku vzpostaviti ustrezen okvir za spremljanje ukrepov in rezultatov Programa. Takšno spremljanje in poročanje bi moralo temeljiti na kazalnikih, ki merijo učinke ukrepov v okviru Programa glede na vnaprej določena izhodišča.

(86) Na podlagi odstavkov 22 in 23 Medinstitucionalnega sporazuma z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje ([43]) bi bilo treba ta program oceniti na podlagi informacij, zbranih v skladu s posebnimi zahtevami glede spremljanja, pri tem pa se izogibati nalaganju upravnega bremena, zlasti državam članicam, in pretiranemu urejanju. Te zahteve bi morale po potrebi vključevati merljive kazalnike kot podlago za ocenjevanje dejanskih rezultatov Programa. Komisija bi morala pripraviti poročilo o vmesni oceni doseganja ciljev ukrepov, podprtih v okviru Programa, rezultatov in učinkov, učinkovitosti porabe sredstev in dodane vrednosti programa za Unijo ter končno poročilo o oceni dolgoročnega učinka, rezultatov in trajnostnosti ukrepov ter sinergij z drugimi programi.

(87) Za spremljanje podpore MSP bi moral Program uporabljati merljive kazalnike smotrnosti. Glede na razpoložljivost informacij in kjer je to ustrezno, bi morali ti kazalniki meriti rezultate in učinek, ki je dosežen s Programom glede njegovih specifičnih ciljev in specifičnih ciljnih skupin (na primer ženske, mlade in starejše osebe). Pri spremljanju bi bilo zlasti pomembno meriti podporo, ki je namenjena zelenemu in digitalnemu prehodu, internacionalizaciji in inovacijam. Poleg tega bi spremljanje moralo upoštevati kontekstualne kazalnike, ki ne merijo smotrnosti Programa, temveč omogočajo pregled okolja, v katerem delujejo MSP.

(88) Na podlagi seznama bolezni živali iz Uredbe (ES) št. 999/2001 Evropskega parlamenta in Sveta ([44]), Uredbe (ES) št. 2160/2003 Evropskega parlamenta in Sveta ([45]), Direktive 2003/99/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([46]) in Uredbe (EU) 2016/429 Evropskega parlamenta in Sveta ([47]) bi bilo treba sestaviti neizčrpen seznam bolezni živali in zoonoz, upravičenih do financiranja v okviru nujnih ukrepov ter financiranja v okviru programov za izkoreninjenje, obvladovanje in nadzor.

([43]) UL L 123, 12.5.2016, str. 1.

([44]) Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 999/2001 z dne 22. maja 2001 o določitvi predpisov za preprečevanje, nadzor in izkoreninjenje nekaterih transmisivnih spongiformnih encefalopatij (UL L 147, 31.5.2001, str. 1).

([45]) Uredba (ES) št. 2160/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. novembra 2003 o nadzoru salmonele in drugih opredeljenih povzročiteljih zoonoz, ki se prenašajo z živili (UL L 325, 12.12.2003, str. 1).

([46]) Direktiva 2003/99/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. novembra 2003 o spremljanju zoonoz in povzročiteljev zoonoz, ki spreminja Odločbo Sveta 90/424/EGS in razveljavlja Direktivo Sveta 92/117/EGS (UL L 325, 12.12.2003, str. 31).

([47]) Uredba (EU) 2016/429 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o prenosljivih boleznih živali in o spremembi ter razveljavitvi določenih aktov na področju zdravja živali („Pravila o zdravju živali“) (UL L 84, 31.3.2016, str. 1).

(89) Da bi se upoštevale situacije, ki jih izzovejo bolezni živali, ki bistveno vplivajo na živinorejo ali trgovino z rejnimi živalmi, razvoj zoonoz, ki ogrožajo ljudi, ali novi znanstveni dosežki ali epidemiološke spremembe pa tudi bolezni živali, ki lahko predstavljajo novo grožnjo za Unijo, bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo, da v skladu s členom 290 PDEU sprejme akte v zvezi s spremembo seznama bolezni živali in zoonoz. Da bi se upošteval prihodnji razvoj dogodkov v zvezi s subjekti, ki se jim v okviru Programa lahko dodelijo nepovratna sredstva v povezavi z zastopanjem interesov potrošnikov na ravni Unije, bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo, da v skladu s členom 290 PDEU sprejme akte v zvezi s spremembo seznama teh subjektov. Za zagotovitev učinkovite ocene napredka Programa pri doseganju njegovih ciljev bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo, da v skladu s členom 290 PDEU po potrebi sprejme akte v zvezi s spremembo seznama kazalnikov, ki se uporabijo za merjenje doseganja specifičnih ciljev, in da to uredbo dopolni tako, da vzpostavi okvir za spremljanje in ocenjevanje. Zlasti je pomembno, da se Komisija pri svojem pripravljalnem delu ustrezno posvetuje, vključno na ravni strokovnjakov, in da se ta posvetovanja izvedejo v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje. Posvetovati bi se bilo treba tudi z deležniki in združenji potrošnikov. Za zagotovitev enakopravnega sodelovanja pri pripravi delegiranih aktov Evropski parlament in Svet prejmeta vse dokumente sočasno s strokovnjaki iz držav članic, njuni strokovnjaki pa se sistematično lahko udeležujejo sestankov strokovnih skupin Komisije, ki zadevajo pripravo delegiranih aktov.

(90) Na podlagi Sklepa Sveta 2013/755/EU ([48]) so posamezniki in subjekti s sedežem v čezmorskih državah ali ozemljih upravičeni do financiranja v skladu s pravili in cilji Programa ter morebitnimi ureditvami, ki se uporabljajo v državi članici, s katero je zadevna čezmorska država ali ozemlje povezano.

(91) V skladu s finančno uredbo, Uredbo (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([49]) ter uredbami Sveta (ES, Euratom) št. 2988/95 ([50]), (Euratom, ES) št. 2185/96 ([51]) in (EU) 2017/1939 ([52]) se finančni interesi Unije zaščitijo s sorazmernimi ukrepi, ki vključujejo ukrepe v zvezi s preprečevanjem, odkrivanjem, odpravljanjem in preiskovanjem nepravilnosti, tudi goljufij, z izterjavo izgubljenih, neupravičeno izplačanih ali nepravilno porabljenih sredstev ter po potrebi z naložitvijo upravnih sankcij. Zlasti je v skladu z uredbama (Euratom, ES) št. 2185/96 in (EU, Euratom) št. 883/2013 OLAF pooblaščen za izvajanje upravnih preiskav, vključno s pregledi in inšpekcijami na kraju samem, da bi ugotovil, ali je prišlo do goljufije, korupcije ali kakršnega koli drugega nezakonitega ravnanja, ki škodi finančnim interesom Unije. Evropsko javno tožilstvo (EJT) je v skladu z Uredbo (EU) 2017/1939 pooblaščeno za preiskovanje in pregon kaznivih dejanj, ki škodijo finančnim interesom Unije, kot je določeno v Direktivi (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta ([53]). V skladu s finančno uredbo mora vsaka oseba ali subjekt, ki prejema sredstva Unije, v celoti sodelovati pri zaščiti finančnih interesov Unije, Komisiji, OLAF, Računskemu sodišču in, za tiste države članice, ki so vključene v okrepljeno sodelovanje na podlagi Uredbe (EU) 2017/1939, EJT podeliti potrebne pravice in dostop ter zagotoviti, da vse tretje strani, ki so vključene v izvrševanje sredstev Unije, podelijo enakovredne pravice.

(92) Horizontalna finančna pravila, ki jih Evropski parlament in Svet sprejmeta na podlagi člena 322 PDEU, se uporabljajo za to uredbo. Ta pravila so določena v finančni uredbi in določajo zlasti postopek za pripravo proračuna in njegovo izvrševanje prek nepovratnih sredstev, nagrad, javnih naročil, posrednega upravljanja,

([48]) Sklep Sveta 2013/755/EU z dne 25. novembra 2013 o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj Evropski uniji (Sklep o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj) (UL L 344, 19.12.2013, str. 1).

([49]) Uredba (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. septembra 2013 o preiskavah, ki jih izvaja Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF), ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1073/1999 Evropskega parlamenta in Sveta in Uredbe Sveta (Euratom) št. 1074/1999 (UL L 248, 18.9.2013, str. 1).

([50]) Uredba Sveta (ES, Euratom) št. 2988/95 z dne 18. decembra 1995 o zaščiti finančnih interesov Evropskih skupnosti (UL L 312, 23.12.1995, str. 1).

([51]) Uredba Sveta (Euratom, ES) št. 2185/96 z dne 11. novembra 1996 o pregledih in inšpekcijah na kraju samem, ki jih opravlja Komisija za zaščito finančnih interesov Evropskih skupnosti pred goljufijami in drugimi nepravilnostmi (UL L 292, 15.11.1996, str. 2).

([52]) Uredba Sveta (EU) 2017/1939 z dne 12. oktobra 2017 o izvajanju okrepljenega sodelovanja v zvezi z ustanovitvijo Evropskega javnega tožilstva (EJT) (UL L 283, 31.10.2017, str. 1).

([53]) Direktiva (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2017 o boju proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, z uporabo kazenskega prava (UL L 198, 28.7.2017, str. 29).

finančnih instrumentov, proračunskih jamstev, finančne pomoči in o povračilu zunanjim strokovnjakom, ter urejajo nadzor odgovornosti finančnih udeležencev. Pravila, sprejeta na podlagi člena 322 PDEU, zajemajo tudi splošni režim pogojenosti za zaščito proračuna Unije.

(93) Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta ([54]) ureja obdelavo osebnih podatkov, ki jo izvajajo države članice v okviru te uredbe in pod nadzorom pristojnih organov držav članic. Uredba (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta ([55]) ureja obdelavo osebnih podatkov, ki jo izvaja Komisija v okviru te uredbe in pod nadzorom Evropskega nadzornika za varstvo podatkov. Vsaka izmenjava ali prenos informacij s strani pristojnih organov bi morala biti v skladu s predpisi o prenosu osebnih podatkov iz Uredbe (EU) 2016/679, vsaka izmenjava ali prenos informacij s strani Komisije pa v skladu s predpisi o prenosu osebnih podatkov iz Uredbe (EU) 2018/1725.

(94) Uredba (ES) št. 223/2009 določa pravila za pripravo statistike v skladu z načelom statistične zaupnosti in določa, da nacionalni statistični uradi, drugi nacionalni organi in Komisija (Eurostat) sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev uskladitve načel in smernic glede fizičnega in logičnega varstva zaupnih podatkov.

(95) Ker cilja te uredbe, to je vzpostavitve programa za izboljšanje delovanja notranjega trga, konkurenčnosti in trajnostnosti podjetij, zlasti MSP, ter varstva potrošnikov, za področje rastlin, živali, hrane in krme, ter okvir za načrtovanje in financiranje razvoja, priprave in izkazovanja evropske statistike za obdobje 2021-2027, države članice ne morejo zadovoljivo doseči zaradi čezmejne narave obravnavanih vprašanj, temveč se zaradi večje primernosti ukrepov Unije lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.

(96) Program bi moral zagotoviti tudi večjo prepoznavnost in koherentnost notranjega trga Unije, konkurenčnost in trajnostnost podjetij, zlasti MSP, ter ukrepe evropske statistike za državljane, podjetja in uprave Unije.

(97) Ker so spremembe določb pravnih aktov ob začetku njihove veljavnosti postale brezpredmetne in so spremembe, ki so jih uvedle v druge pravne akte, hkrati postale del navedenih pravnih aktov, razveljavitev Uredbe (EU) št. 652/2014 Evropskega parlamenta in Sveta ([56]) ne vpliva na spremembe, ki so bile že uvedene s spremembami določb v drugih pravnih aktih ter zlasti v Uredbi (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta ([57]) in Direktivi Sveta 2008/90/ES ([58]) v zvezi z ustanovitvijo Stalnega odbora za rastline, živali, hrano in krmo, ki velja še naprej ne glede na razveljavitev Uredbe (EU) št. 652/2014.

([54]) Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

([55]) Uredba (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 45/2001 in Sklepa št. 1247/2002/ES (UL L 295, 21.11.2018, str. 39).

([56]) Uredba (EU) št. 652/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o določbah za upravljanje odhodkov v zvezi s prehransko verigo, zdravjem in dobrobitjo živali ter v zvezi z zdravjem rastlin in rastlinskim razmnoževalnim materialom, spremembi direktiv Sveta 98/56/ES, 2000/29/ES in 2008/90/ES, uredb (ES) št. 178/2002, (ES) št. 882/2004 in (ES) št. 396/2005 Evropskega parlamenta in Sveta, Direktive 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta in Uredbe (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi sklepov Sveta 66/399/EGS in 76/894/EGS ter Odločbe Sveta 2009/470/ES (UL L 189 27.6.2014, str. 1).

([57]) Uredba (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2002 o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje, ustanovitvi Evropske agencije za varnost hrane in postopkih, ki zadevajo varnost hrane (UL L 31, 1.2.2002, str. 1).

([58]) Direktiva Sveta 2008/90/ES z dne 29. septembra 2008 o trženju razmnoževalnega materiala sadnih rastlin in sadnih rastlin, namenjenih za pridelavo sadja (prenovljena različica) (UL L 267, 8.10.2008, str. 8).

(98) Da se zagotovi kontinuiteta zagotavljanja podpore med programi za obdobje 2014–2020 na področjih konkurenčnosti in trajnostnosti podjetij, zlasti MSP, varstva potrošnikov, strank in končnih uporabnikov finančnih storitev, oblikovanja politik na področju finančnih storitev, rastlin, živali, hrane in krme ter evropske statistike, vzpostavljenimi z Uredbo (EU) št. 1287/2013, Uredbo (EU) št. 254/2014 Evropskega parlamenta in Sveta ([59]), Uredbo (EU) 2017/826, Uredbo (EU) št. 258/2014 Evropskega parlamenta in Sveta ([60]), Uredbo (EU) št. 652/2014 in Uredbo (EU) št. 99/2013, ter tem programom, zlasti glede nadaljevanja večletnih ukrepov ter ocenjevanja uspehov predhodnih programov, ter da se omogoči začetek izvajanja od začetka večletnega finančnega okvira 2021–2027 bi morala ta uredba nujno začeti veljati čim prej in bi se morala uporabljati z retroaktivnim učinkom od 1. januarja 2021. Odhodke v zvezi z upravljanjem ukrepov, ki ne bodo končani do konca trajanja Programa, bi bilo treba od 1. januarja 2028 po potrebi kriti z odobritvami za tehnično in upravno pomoč.

(99) Zaradi zapoznelega začetka veljavnosti te uredbe ni mogoče upoštevati rokov, do katerih je treba sprejeti programe dela na področju rastlin, živali, živil in krme, do katerih morajo države članice predložiti svoje veterinarske in fitosanitarne programe za leti 2021 in 2022, in prav tako ni mogoče, da Komisija spoštuje roke, do katerih mora te programe odobriti. Da bi se zagotovilo pravilno izvajanje ukrepov na področju rastlin, živali, hrane in krme v letih 2021 in 2022, se navedeni roki za leti 2021 in 2022 ne bi smeli uporabljati.

(100) Uredbe (EU) št. 99/2013, (EU) št. 1287/2013, (EU) št. 254/2014 in (EU) št. 652/2014 bi bilo zato treba razveljaviti z učinkom od 1. januarja 2021 —

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

POGLAVJE I

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 1

Predmet urejanja

Ta uredba vzpostavlja program za izboljšanje delovanja notranjega trga, konkurenčnosti in trajnostnosti podjetij, zlasti mikro, malih in srednjih podjetij, za varstvo potrošnikov, za upravljanje odhodkov na področju rastlin, živali, hrane in krme ter za okvir za načrtovanje in financiranje, ki se uporabi za razvoj, pripravo in izkazovanje evropske statistike v smislu člena 13 Uredbe (ES) št. 223/2009 (program Enotni trg) (v nadaljnjem besedilu: Program) za obdobje od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2027. Trajanje Programa je usklajeno s trajanjem večletnega finančnega okvira.

Ta uredba določa tudi cilje Programa in upravičene ukrepe za uresničitev teh ciljev, proračun za obdobje 2021–2027, oblike financiranja Unije in pravila za zagotavljanje takega financiranja, ter sistem upravljanja Programa.

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

(1) „operacija mešanega financiranja“ pomeni ukrep, ki se podpira iz proračuna Unije, vključno v okviru mehanizma mešanega financiranja ali platforme, kot je opredeljeno v točki 6 člena 2 finančne uredbe, ki kombinira nepovratne oblike podpore ali finančne instrumente iz proračuna Unije z odplačnimi oblikami podpore iz razvojnih institucij ali drugih javnih finančnih institucij, pa tudi iz komercialnih finančnih institucij in od vlagateljev;

([59]) Uredba (EU) št. 254/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o večletnem programu za potrošnike za obdobje 2014–2020 in o razveljavitvi Sklepa št. 1926/2006/ES (UL L 84, 20.3.2014, str. 42).

([60]) Uredba (EU) št. 258/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o vzpostavitvi programa Unije za podpiranje posebnih dejavnosti na področju računovodskega poročanja in revizije za obdobje 2014–2020 in o razveljavitvi Sklepa št. 716/2009/ES (UL L 105, 8.4.2014, str. 1).

(2) „evropska statistika“ pomeni statistiko, ki je razvita, pripravljena in izkazana v skladu z Uredbo (ES) št. 223/2009;

(3) „pravni subjekt“ pomeni fizično ali pravno osebo, ustanovljeno in priznano kot tako v skladu s pravom Unije, nacionalnim ali mednarodnim pravom, ki ima pravno osebnost in sposobnost, da deluje v svojem imenu uveljavlja pravice in prevzema obveznosti, ali subjekt brez pravne osebnosti, kot je navedeno v členu 197(2)(c) finančne uredbe;

(4) „mikro, mala in srednja podjetja“ ali „MSP“ pomeni mikro, mala in srednja podjetja, kot so opredeljena v Priporočilu 2003/361/ES;

(5) „grozdi in organizacije poslovnih mrež“ pomeni strukture ali organizirane skupine neodvisnih strani v obliki organizacij, ki podpirajo krepitev sodelovanja, mreženja in učenja skupin podjetij, namenjenih zagotavljanju ali usmerjanju specializiranih in prilagojenih storitev za podporo pri poslovanju, zlasti za MSP, da bi med drugim spodbudile dejavnosti za inovacije in internacionalizacijo, vključno s promoviranjem souporabe zmogljivosti ter izmenjave strokovnega znanja in izkušenj.

Člen 3

Cilji Programa

1. Splošni cilji Programa so:

(a) izboljšati delovanje notranjega trga, predvsem pa zaščititi in opolnomočiti državljane, potrošnike in podjetja, zlasti MSP, z izvrševanjem prava Unije, olajševanjem dostopa do trga, določanjem standardov ter spodbujanjem zdravja ljudi, živali in rastlin ter dobrobiti živali ob spoštovanju načel trajnostnega razvoja in zagotavljanju visoke ravni varstva potrošnikov, poleg tega pa tudi z izboljšanjem sodelovanja med pristojnimi organi držav članic ter med pristojnimi organi držav članic in Komisijo ter decentraliziranimi agencijami Unije;

(b) razvijati, pripravljati in izkazovati visokokakovostno, primerljivo, pravočasno in zanesljivo evropsko statistiko, ki podpira oblikovanje, spremljanje in ocenjevanje vseh politik Unije ter državljanom, oblikovalcem politik, organom, podjetjem, akademskemu krogu in medijem pomaga sprejemati informirane odločitve ter aktivno sodelovati v demokratičnem procesu.

2. Specifični cilji Programa so:

(a) povečati učinkovitost notranjega trga, med drugim glede na digitalno preobrazbo, in sicer:

(i) z omogočanjem lažjega preprečevanja in odstranjevanja diskriminatornih, neupravičenih ali nesorazmernih ovir ter s podpiranjem razvoja, izvajanja in izvrševanja prava Unije na področjih notranjega trga blaga in storitev, med drugim z boljšo uporabo načela vzajemnega priznavanja, pravil javnih naročil, prava gospodarskih družb, pogodbenega in nepogodbenega prava, pravil preprečevanja pranja denarja, pravil prostega pretoka kapitala ter finančnih storitev in konkurence, vključno z razvojem uporabniško naravnanih orodij upravljanja;

(ii) s podpiranjem učinkovitega nadzora trga povsod po Uniji z namenom zagotoviti, da so na trgu Unije na voljo le varni in skladni proizvodi, ki nudijo visoko raven varstva potrošnikov in drugih končnih uporabnikov, vključno s proizvodi v spletni prodaji, ter da se doseže večja homogenost med organi za nadzor trga po vsej Uniji in poveča njihova zmogljivost;

(b) krepiti konkurenčnost in trajnostnost MSP ter uveljaviti načelo dodatnosti na ravni Unije z ukrepi za:

(i) zagotavljanje različnih oblik podpore za MSP ter grozde in organizacije poslovnih mrež, tudi v turističnem sektorju, s čimer bi spodbudili rast, razširitev poslovanja in ustanavljanje MSP;

(ii) omogočanje dostopa do trgov, vključno z internacionalizacijo MSP;

(iii) spodbujanje podjetništva ter pridobivanja podjetniškega znanja in spretnosti;

(iv) spodbujanje ugodnega poslovnega okolja za MSP, podpiranje digitalne preobrazbe MSP in spodbujanje novih poslovnih priložnosti za MSP, vključno za podjetja socialne ekonomije in podjetja z inovativnimi poslovnimi modeli;

(v) podpiranje konkurenčnosti industrijskih ekosistemov in sektorjev ter razvoja industrijskih vrednostnih verig;

(vi) spodbujanje modernizacije industrije, s čimer se prispeva k zelenemu, digitalnemu in odpornemu gospodarstvu;

(c) zagotoviti učinkovito delovanje notranjega trga s procesi standardizacije, ki:

(i) omogočajo financiranje evropske standardizacije in sodelovanje vseh zadevnih deležnikov pri določanju evropskih standardov;

(ii) podpirajo razvoj visokokakovostnih mednarodnih standardov računovodskega in neračunovodskega poročanja in revizije, omogočajo njihovo vključevanje v pravo Unije ter spodbujajo inovacije in razvoj najboljših praks korporativnega poročanja;

(d) zavzemati se za interese potrošnikov ter zagotoviti visoko raven varstva potrošnikov in varnosti proizvodov z:

(i) kar zadeva potrošnike:

— opolnomočenjem, podpiranjem in izobraževanjem potrošnikov, podjetij in predstavnikov civilne družbe, zlasti v zvezi s pravicami potrošnikov na podlagi prava Unije;

— zagotavljanjem visoke ravni varstva potrošnikov, trajnostne potrošnje in varnosti proizvodov, zlasti za najranljivejše potrošnike, da se povečajo poštenost, preglednost in zaupanje na notranjem trgu;

— zagotavljanjem, da se interesi potrošnikov v digitalnem svetu ustrezno upoštevajo;

— podpiranjem pristojnih izvršilnih organov in organizacij, ki zastopajo potrošnike, ter ukrepov za krepitev sodelovanja med pristojnimi organi s posebnim poudarkom na vprašanjih, ki jih odpirajo obstoječe in nastajajoče tehnologije;

— prispevanjem k izboljšanju kakovosti in razpoložljivosti standardov po vsej Uniji; učinkovitim odpravljanjem nepoštenih poslovnih praks;

— zagotavljanjem, da imajo vsi potrošniki dostop do učinkovitih mehanizmov pravnega varstva in da so jim na voljo ustrezne informacije o trgih in pravicah potrošnikov, ter spodbujanjem trajnostne potrošnje, zlasti z ozaveščanjem o posebnih značilnostih in vplivu blaga in storitev na okolje;

(ii) kar zadeva potrošnike in druge končne uporabnike finančnih storitev:

— krepitvijo sodelovanja potrošnikov, drugih končnih uporabnikov finančnih storitev in predstavnikov civilne družbe pri oblikovanju politike na področju finančnih storitev;

— spodbujanjem boljšega razumevanja finančnega sektorja in različnih kategorij finančnih produktov, ki jih je mogoče tržiti;

— zagotavljanjem, da so varovani interesi potrošnikov na področju finančnih storitev;

(e) prispevati k visoki ravni zdravja in varnosti ljudi, živali in rastlin na področju rastlin, živali, hrane in krme, med drugim s preprečevanjem, odkrivanjem in izkoreninjanjem bolezni živali in škodljivih organizmov rastlin, vključno z nujnimi ukrepi, sprejetimi v primeru obsežnih kriznih razmer in nepredvidljivih dogodkov, ki vplivajo na zdravje živali ali rastlin, ter s podpiranjem izboljšanja dobrobiti živali, boja zoper protimikrobno odpornost in razvoja trajnostne proizvodnje in porabe hrane, pa tudi s spodbujanjem izmenjave najboljših praks med deležniki na teh področjih;

(f) pravočasno, nepristransko in stroškovno učinkovito razvijati, pripravljati, izkazovati in sporočati visokokakovostno evropsko statistiko v skladu z merili kakovosti iz člena 12(1) Uredbe (ES) št. 223/2009 – in sicer prek okrepljenega evropskega statističnega sistema iz člena 4 Uredbe (ES) št. 223/2009 ter izboljšanih partnerstev v okviru tega sistema in z vsemi zadevnimi zunanjimi stranmi ter z uporabo različnih podatkovnih virov, naprednih metod podatkovne analitike, pametnih sistemov in digitalnih tehnologij – ter poskrbeti za nacionalno in po možnosti regionalno razčlembo podatkov.

Člen 4

Proračun

1. Finančna sredstva za izvajanje Programa za obdobje od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2027 znašajo 4 208 041 000 EUR v tekočih cenah.

2. V okviru zneska iz odstavka 1 se naslednji okvirni zneski dodelijo za naslednje cilje:

(a) 451 569 500 EUR za cilj iz člena 3(2)(a)(i);

(b) 105 461 000 EUR za cilj iz člena 3(2)(a)(ii);

(c) 1 000 000 000 EUR za cilj iz člena 3(2)(b);

(d) 220 510 500 EUR za cilj iz člena 3(2)(c);

(e) 198 500 000 EUR za cilj iz člena 3(2)(d);

(f) 1 680 000 000 EUR za cilj iz člena 3(2)(e);

(g) 552 000 000 EUR za cilj iz člena 3(2)(f).

3. Znesek iz odstavka 1 se lahko uporabi za tehnično in upravno pomoč za izvajanje Programa, predvsem za dejavnosti pripravljanja, spremljanja, kontrole, revizije in ocenjevanja, uporabo informacijsko-tehnoloških omrežij, ki se osredotočajo na obdelavo in izmenjavo informacij, pa tudi uporabo in razvoj korporativnih informacijsko-tehnoloških orodij. Da bi bil Program v kar največji meri na voljo za financiranje ukrepov, ki sodijo med cilje Programa, je skupni strošek upravne in tehnične podpore omejen na največ 5 % finančnih sredstev iz odstavka 1.

4. Proračunske obveznosti, ki trajajo več kot eno proračunsko leto, se lahko razdelijo na več let v letne obroke.

5. Z odstopanjem od člena 111(2) finančne uredbe Komisija prevzame proračunsko obveznost za nepovratna sredstva, ki so dodeljena za nujne veterinarske in fitosanitarne ukrepe v okviru specifičnega cilja iz člena 3(2)(e) te uredbe, in sicer po oceni zahtevkov za plačilo, ki jih predložijo države članice.

6. Sredstva, dodeljena državam članicam v okviru deljenega upravljanja, se lahko na zahtevo zadevne države članice prerazporedijo v Program pod pogoji iz člena 26 Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo in o finančnih pravilih zanje ter za Sklad za azil in migracije, Sklad za notranjo varnost in Instrument za upravljanje meja in vizumsko politiko (v nadaljnjem besedilu: uredba o skupnih določbah za obdobje 2021–2027). Komisija te vire izvršuje neposredno v skladu s točko (a) prvega pododstavka člena 62(1) finančne uredbe ali posredno v skladu s točko (c) prvega pododstavka člena 62(1) navedene uredbe. Ti viri se uporabijo v korist zadevne države članice.

7. Kadar Komisija ni prevzela pravne obveznosti v okviru neposrednega ali posrednega upravljanja virov, prerazporejenih v skladu z odstavkom 6 tega člena, se lahko zadevna neporabljena sredstva na zahtevo države članice prerazporedijo nazaj v sklad, iz katerega so bile prvotno prerazporejeni, v skladu s pogoji iz člena 21 uredbe o skupnih določbah za obdobje 2021–2027.

Člen 5

Tretje države, pridružene Programu

V Programu lahko sodelujejo naslednje tretje države:

(a) članice Evropskega združenja za prosto trgovino, ki so članice Evropskega gospodarskega prostora, v skladu s pogoji, določenimi v Sporazumu o Evropskem gospodarskem prostoru;

(b) države pristopnice, države kandidatke in potencialne kandidatke v skladu s splošnimi načeli in pogoji za sodelovanje teh držav v programih Unije, določenimi v zadevnih okvirnih sporazumih in sklepih pridružitvenih svetov ali podobnih sporazumih, ter v skladu s posebnimi pogoji, določenimi v sporazumih med Unijo in temi državami;

(c) države iz evropske sosedske politike v skladu s splošnimi načeli in pogoji za sodelovanje teh držav v programih Unije, določenimi v zadevnih okvirnih sporazumih in sklepih pridružitvenih svetov ali v podobnih sporazumih, ter v skladu s posebnimi pogoji, določenimi v sporazumih med Unijo in temi državami;

(d) druge tretje države v skladu s pogoji, določenimi v posebnem sporazumu, ki ureja sodelovanje tretje države v katerem koli programu Unije, če sporazum:

(i) zagotavlja pravično ravnotežje glede prispevkov in koristi tretje države, ki sodeluje v programih Unije;

(ii) določa pogoje za sodelovanje v programih, vključno z izračunom finančnih prispevkov za posamezne programe, in upravne stroške programov;

(iii) na tretjo državo ne prenaša nobenega pooblastila za odločanje v zvezi s programom Unije;

(iv) jamči pravice Unije, da zagotavlja dobro finančno poslovodenje in ščiti svoje finančne interese.

Prispevki iz točke (d)(ii) prvega odstavka so namenski prejemki v skladu s členom 21(5) finančne uredbe.

Člen 6

Izvajanje in oblike financiranja Unije

1. Program se izvaja z neposrednim upravljanjem v skladu s finančno uredbo ali s posrednim upravljanjem z organi iz točke (c) prvega pododstavka člena 62(1) navedene uredbe.

2. S Programom se lahko zagotovi financiranje v kateri koli obliki iz finančne uredbe, in zlasti v obliki nepovratnih sredstev, nagrad in javnih naročil. Zagotovi se lahko tudi financiranje v obliki finančnih instrumentov v okviru mehanizmov mešanega financiranja.

3. Prispevki v mehanizem vzajemnega zavarovanja lahko krijejo tveganje, povezano z izterjavo sredstev, ki jih dolgujejo prejemniki, in se v skladu s finančno uredbo štejejo za zadostno jamstvo. Uporabljajo se določbe iz člena 37(7) Uredbe (EU) 2021/695.

POGLAVJE II

NEPOVRATNA SREDSTVA

Člen 7

Nepovratna sredstva

Nepovratna sredstva v okviru Programa se dodeljujejo in upravljajo v skladu z naslovom VIII finančne uredbe.

Člen 8

Upravičeni ukrepi

1. Do financiranja so upravičeni samo ukrepi, s katerimi se uresničujejo cilji iz člena 3.

2. Do financiranja so upravičeni zlasti naslednji ukrepi, s katerimi se uresničujejo cilji iz člena 3:

(a) ustvarjanje pravih pogojev za opolnomočenje vseh akterjev notranjega trga, vključno s podjetji, državljani in potrošniki, predstavniki civilne družbe in javnih organov, s pregledno izmenjavo informacij in kampanjami ozaveščanja, zlasti v zvezi z veljavnimi pravili Unije in pravicami podjetij, državljanov in potrošnikov, ter z izmenjavo in razširjanjem dobrih praks, strokovnega znanja in izkušenj ter inovativnih rešitev, vključno z ukrepi, ki se izvajajo prek mreže SOLVIT in Mreže evropskih potrošniških centrov;

(b) zagotavljanje mehanizmov, s katerimi lahko državljani, potrošniki, končni uporabniki, predstavniki civilne družbe – vključno s predstavniki socialnih partnerjev in predstavniki podjetij iz Unije, predvsem predstavniki MSP – prispevajo k političnim razpravam, politikam in postopkom odločanja, zlasti s podpiranjem delovanja predstavniških organizacij na nacionalni ravni in ravni Unije;

(c) krepitev zmogljivosti, spodbujanje in usklajevanje skupnih ukrepov med državami članicami, med pristojnimi organi držav članic in med pristojnimi organi držav članic in Komisijo, decentraliziranimi agencijami Unije in organi tretjih držav, vključno s skupnimi ukrepi za večjo varnost proizvodov;

(d) podpora za učinkovito izvrševanje in posodobitev pravnega okvira Unije ter njegovo hitro prilagajanje, da se Uniji omogoči učinkovito soočanje s svetovno konkurenco, ter podpora naporov za reševanje izzivov, ki jih ustvarja digitalizacija, med drugim tudi z:

   (i) zbiranjem podatkov in analizami;

   (ii) raziskavami o delovanju notranjega trga, študijami, ocenami in priporočili politik;

   (iii) organizacijo predstavitvenih dejavnosti in pilotnih projektov;

   (iv) dejavnostmi komuniciranja;

   (v) razvojem namenskih orodij informacijske tehnologije, ki zagotavljajo pregledno in učinkovito delovanje notranjega trga ter zatirajo in preprečujejo goljufive prakse na spletu.

3. Ukrepi, ki predstavljajo dejavnosti iz člena 36 Uredbe (EU) 2019/1020, s katerimi se uresničujejo specifični cilji iz člena 3(2)(a)(ii) te uredbe, so upravičeni do financiranja, zlasti za:

(a) usklajevanje in sodelovanje med organi za nadzor trga in drugimi ustreznimi organi držav članic, zlasti prek mreže Unije za skladnost proizvodov;

(b) podporo za razvoj skupnih ukrepov in preskušanje na področju skladnosti, vključno v zvezi s preskušanjem povezanih proizvodov in proizvodov v spletni prodaji;

(c) podporo za strategije za nadzor trga, zbiranje znanja in obveščevalnih podatkov, zmogljivosti in infrastrukturo za preskušanje, medsebojne strokovne preglede, programe usposabljanja, tehnično pomoč ter krepitev zmogljivosti za organe za nadzor trga;

4. Ukrepi, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(b), so upravičeni do financiranja, zlasti za:

(a) zagotavljanje različnih oblik podpore za MSP, vključno z informacijami, mentorstvom, usposabljanjem, izobraževanjem, mobilnostjo, čezmejnim sodelovanjem ali svetovalnimi storitvami;

(b) v sodelovanju z državami članicami izboljševanje dostopa MSP ter grozdov in organizacij poslovnih mrež do trgov v Uniji in zunaj nje, za podporo zanje v njihovem celotnem življenjskem ciklu pri reševanju svetovnih okoljskih, gospodarskih in družbenih izzivov in pri poslovni internacionalizaciji, ter za krepitev vodilnega podjetniškega in industrijskega položaja Unije v globalnih vrednostnih verigah;

(c) podpiranje Enterprise Europe Network (EEN) pri tem, da MSP v Uniji zagotavlja integrirane storitve za podporo pri poslovanju, med drugim tudi pri iskanju poslovnih partnerjev in financiranja, zlasti prek InvestEU, Obzorja Evropa in programa Digitalna Evropa, ter pri lajšanju uvajanja njihovih inovacij, njihove internacionalizacije ter njihovega zelenega in digitalnega prehoda, pa tudi za podpiranje MSP pri dostopu do strokovnega znanja na digitalnem, okoljskem, podnebnem in energetskem področju in področju učinkovite rabe virov, da bi raziskali, kakšne priložnosti

se ponujajo na notranjem trgu in v tretjih državah; ob tem pa preprečevanje podvajanja dejavnosti tako, da se delovanje EEN skrbno usklajuje z državami članicami v skladu z načelom subsidiarnosti in ob upoštevanju potrebe, da se zagotovi, da kadar se EEN uporabi za opravljanje storitev v okviru drugih programov Unije, vključno s svetovalnimi storitvami ali storitvami za krepitev zmogljivosti, se te storitve nato financirajo iz teh drugih programov Unije;

(d) odpravljanje tržnih ovir in upravnega bremena ter ustvarjanje ugodnega poslovnega okolja za opolnomočenje MSP, da izkoristijo notranji trg;

(e) olajševanje razvoja in rasti podjetij – vključno s spodbujanjem tehničnega, digitalnega in podjetniškega znanja in spretnosti –, trajnostnega poslovodenja ter razvoja produktov in procesov, da se spodbudita zelena in digitalna preobrazba v industrijskih ekosistemih in celotnih vrednostnih verigah proizvodnega in storitvenega sektorja;

(f) podpiranje konkurenčnosti in trajnostnosti podjetij in celotnih gospodarskih sektorjev ter pomoč MSP pri uvajanju ustvarjalnosti in vseh oblik inovacij, utrjevanju družbene odgovornosti podjetij, prevzemanju novih poslovnih modelov in sodelovanju v vrednostnih verigah s pomočjo strateškega povezovanja ekosistemov in grozdov, vključno s skupno pobudo grozdov;

(g) spodbujanje podjetniškega poslovnega okolja in podjetniške kulture, vključno s programi mentorstva in mobilnosti za izboljšanje strokovnega znanja, spretnosti, tehnoloških zmogljivosti in poslovodenja ter s podpiranjem zagonskih podjetij, trajnostnosti podjetij in hitro rastočih podjetij v posameznih projektih, in sicer na podlagi tržnih priložnosti, ob upoštevanju posebnih potreb potencialnih novih podjetnikov in potreb članov premalo zastopanih skupin.

5. Ukrepi, ki predstavljajo dejavnosti iz členov 15 in 16 Uredbe (EU) št. 1025/2012, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(c)(i) te uredbe, so upravičeni do financiranja.

6. Do financiranja so upravičeni ukrepi, ki zagotavljajo podporo za dejavnosti, katerih namen je razviti, uporabljati, oceniti in spremljati mednarodne standarde na področjih računovodskega in neračunovodskega poročanja in revizije, nadzirati postopke določanja standardov in uresničevati specifični cilj iz člena 3(2)(c)(ii).

7. Upravičeni so zlasti naslednji ukrepi, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(d)(i):

(a) izboljševanje ozaveščenosti, digitalne pismenosti in vseživljenjskega izobraževanja potrošnikov o njihovih pravicah, tudi v zvezi z vprašanji tehnološkega razvoja in digitalizacije, vključno z obravnavanjem posebnih potreb ranljivih potrošnikov;

(b) lajšanje dostopa za potrošnike in trgovce do kakovostnega izvensodnega reševanja sporov in spletnega reševanja sporov ter informacij o možnostih pravnega varstva;

(c) podpiranje strožjega izvrševanja zakonodaje o varstvu potrošnikov s strani pristojnih organov, tudi v primerih, ko imajo trgovci sedež v tretjih državah, zlasti z učinkovitim sodelovanjem in skupnimi ukrepi;

(d) spodbujanje trajnostne potrošnje, zlasti z ozaveščanjem potrošnikov o okoljski učinkovitosti proizvodov, denimo o njihovi trajnosti in značilnostih okoljsko primerne zasnove, ter spodbujanje uveljavljanja pravic potrošnikov in možnosti pravnega varstva v zvezi z zavajajočimi praksami.

8. Do financiranja so upravičeni ukrepi iz Priloge I, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(e).

9. Do financiranja so upravičeni ukrepi iz Priloge II, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(f).

Člen 9

Upravičeni subjekti

1. Poleg meril iz člena 197 finančne uredbe se uporabljajo merila za upravičenost iz odstavkov od 2 do 7 tega člena.

2. Če izpolnjujejo pogoje za upravičenost iz odstavkov od 3 do 7 so v okviru Programa upravičeni naslednji subjekti:

(a) pravni subjekti s sedežem v eni od naslednjih držav:

(i) državi članici ali z njo povezani čezmorski državi ali ozemlju ali

(ii) tretji državi, pridruženi Programu v skladu s členom 5;

(b) pravni subjekti, ustanovljeni v skladu s pravom Unije, ali mednarodne organizacije;

(c) izjemoma pravni subjekti s sedežem v tretji državi, ki ni pridružena Programu, če sodelovanje teh pravnih subjektov v ukrepu spada med cilje Programa, dejavnosti zunaj Unije pa prispevajo k učinkovitosti ukrepov, izvedenih na ozemljih držav članic, za katere veljata Pogodbi.

3. Pravni subjekti s sedežem v tretji državi, ki ni pridružena Programu, lahko sodelujejo v naslednjih ukrepih:

(a) ukrepi, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(b);

(b) ukrepi za boljše varstvo potrošnikov, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(d)(i).

Subjekti, ki sodelujejo v ukrepih iz prvega pododstavka, niso upravičeni do finančnih prispevkov Unije, razen kadar je njihovo sodelovanje za Program nujno, zlasti kar zadeva izboljšanje konkurenčnosti in dostopa do trgov za podjetja Unije ali kar zadeva varstvo potrošnikov, ki prebivajo v Uniji. Ta izjema ne velja za pridobitne subjekte.

4. Pri ukrepih, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(c)(i) te uredbe, so upravičeni subjekti iz členov 15 in 16 Uredbe (EU) št. 1025/2012.

5. Vsaka država članica in vsaka tretja država, ki je članica EGP na podlagi preglednega postopka imenuje subjekt kot upravičen do ukrepov, ki podpirajo varstvo potrošnikov, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(d)(i), in ki se nanašajo na Mrežo evropskih potrošniških centrov. Ta subjekt je lahko:

(a) neprofitna organizacija;

(b) javni organ.

6. Tretje države so upravičene pri naslednjih ukrepih, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(e):

(a) zaščitnih ukrepih, sprejetih v primeru neposredne grožnje zdravstvenemu statusu Unije, ki je posledica pojava ali razvoja ene od bolezni živali ali zoonoz, navedenih v Prilogi III, ali škodljivih organizmov rastlin, navedenih v programu dela iz člena 16, na ozemlju tretje države ali države članice;

(b) zaščitnih ukrepih ali drugih ustreznih dejavnostih, sprejetih v podporo zdravstvenemu stanju rastlin v Uniji.

Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 20 v zvezi s spremembo Priloge III, kadar je to potrebno, da se upošteva pojav novih bolezni živali in zoonoz, ki niso zajete s pravnimi akti Unije iz navedene priloge.

Razen v primeru bolezni živali in škodljivih organizmov rastlin, ki znatno vplivajo na Unijo, bi morale tretje države, ki niso pridružene Programu, načeloma financirati svoje sodelovanje pri ukrepih iz prvega pododstavka.

7. Pri ukrepih, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(f), so upravičeni naslednji pravni subjekti:

(a) nacionalni statistični uradi in drugi nacionalni organi iz člena 5(2) Uredbe (ES) št. 223/2009;

(b) pri ukrepih, ki podpirajo omrežja sodelovanja, kot so navedena v členu 15 Uredbe (ES) št. 223/2009, organi, ki delujejo na področju statistike in niso organi iz točke (a) tega odstavka;

(c) nepridobitni subjekti, ki so neodvisni od industrije, komercialnih, poslovnih ali drugih navzkrižnih interesov, njihovi glavni cilji in dejavnosti pa so spodbujanje in podpiranje izvajanja Kodeksa ravnanja evropske statistike iz člena 11 Uredbe (ES) št. 223/2009 ali izvajanje novih metod priprave evropske statistike, katerih cilj je povečati učinkovitost in izboljšati kakovost na ravni Unije.

Člen 10

Imenovani upravičenci

1. Naslednji subjekti so lahko upravičeni do nepovratnih sredstev v okviru Programa brez razpisa za zbiranje predlogov:

(a) pri ukrepih na področju akreditacije, ki uresničujejo specifični cilj iz člena 3(2)(a)(i) te uredbe: organ, priznan v skladu s členom 14 Uredbe (ES) št. 765/2008 za izvajanje dejavnosti iz člena 32 Uredbe (ES) št. 765/2008;

(b) pri ukrepih na področju nadzora trga, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(a)(ii) te uredbe: organi za nadzor trga držav članic iz člena 17 Uredbe (ES) št. 765/2008 in člena 10 Uredbe (EU) 2019/1020;

(c) pri ukrepih, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(c)(i) te uredbe: subjekti iz členov 15 in 16 Uredbe (EU) št. 1025/2012;

(d) pri ukrepih, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(c)(ii): Evropska svetovalna skupina za računovodsko poročanje (EFRAG), Fundacija za mednarodne standarde računovodskega poročanja in Odbor za zaščito javnega interesa (PIOB);

(e) pri ukrepih, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(d)(i) v zvezi z zastopanjem interesov potrošnikov na ravni Unije: Evropska potrošniška organizacija (BEUC) in Evropsko združenje za usklajevanje zastopanja potrošnikov v standardizaciji (ANEC), če nista v navzkrižju interesov in če vsak od njiju prek svojih članov predstavlja interese potrošnikov Unije v vsaj dveh tretjinah držav članic;

(f) pri ukrepih, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(d)(ii): organizaciji Finance Watch in Better Finance, in sicer pod naslednjimi pogoji, ki se letno ocenjujejo:

  (i) subjekta morata ostati nevladna, nepridobitna in neodvisna od industrije, trgovine in podjetij;

  (ii) nista v navzkrižju interesov in prek svojih članov predstavljata interese potrošnikov Unije in drugih končnih uporabnikov na področju finančnih storitev;

(g) pri ukrepih, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(e) te uredbe:

  (i) pristojni organi držav članic in njihovi povezani subjekti, referenčni laboratoriji Evropske unije iz člena 92 Uredbe (EU) 2017/625, referenčni centri Evropske unije iz členov 95 in 97 Uredbe (EU) 2017/625 in iz člena 29 Uredbe (EU) 2016/1012 Evropskega parlamenta in Sveta ([61]) ter relevantne mednarodne organizacije, pa tudi nacionalni referenčni laboratoriji za zdravje rastlin in nacionalni referenčni laboratoriji za zdravje živali – brez poseganja v obveznost držav članic, da v skladu z Uredbo (EU) 2017/625 zagotovijo ustrezna finančna sredstva za navedene nacionalne referenčne laboratorije, in pod pogojem, da se da jasno prikazati, da ukrepi, s katerimi se podpira izvajanje uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnostih v smislu člena 2 Uredbe (EU) 2017/625 s strani navedenih referenčnih laboratorijev, predstavljajo dodano vrednost Unije, ter pod pogojem, da je v okviru Programa na voljo zadostno financiranje za podporo navedenih ukrepov;

([61]) Uredba (EU) 2016/1012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2016 o zootehniških in genealoških pogojih za rejo, trgovino s čistopasemskimi plemenskimi živalmi, hibridnimi plemenskimi prašiči in njihovim zarodnim materialom ter za njihov vstop v Unijo ter o spremembi Uredbe (EU) št. 652/2014, direktiv Sveta 89/608/EGS in 90/425/EGS ter razveljavitvi določenih aktov na področju reje živali („Uredba o reji živali“) (UL L 171, 29.6.2016, str. 66).

(ii) v primeru ukrepov, opisanih v členu 9(6)(a) in (b) te uredbe: pristojni organi tretjih držav;

(h) pri ukrepih, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(f) te uredbe: nacionalni statistični uradi in drugi nacionalni organi iz člena 5(2) Uredbe (ES) št. 223/2009.

2. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v zvezi s spremembo odstavka 1(e) tega člena glede subjektov, ki se jim lahko dodelijo nepovratna sredstva v okviru Programa.

Člen 11

Ocenjevanje predlogov in merila za dodelitev

1. Delo odborov za ocenjevanje temelji na splošnih načelih, ki se uporabljajo za nepovratna sredstva in so določena v členu 188 finančne uredbe, in zlasti na načelih enakega obravnavanja in preglednosti ter na načelu nediskriminacije.

2. Odbori za ocenjevanje ovrednotijo predloge na podlagi meril za dodelitev, kot so ustreznost predlaganih ukrepov glede na zastavljene cilje, kakovost predlaganih ukrepov, učinek – vključno z gospodarskim, družbenim in okoljskim učinkom – proračun in stroškovna učinkovitost.

Člen 12

Pravila sofinanciranja

1. Pri ukrepih, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(a)(ii) te uredbe in ki se nanašajo na organe za nadzor trga držav članic in tretjih držav, pridruženih Programu, ter na preskuševalne zmogljivosti Unije iz člena 21 Uredbe (EU) 2019/1020, lahko Program z odstopanjem od člena 190 finančne uredbe financira do 100 % upravičenih stroškov ukrepa.

2. Pri nepovratnih sredstvih, namenjenih za ukrepe finančne podpore v okviru specifičnega cilja iz člena 3(2)(b) te uredbe, lahko Program z odstopanjem od člena 190 finančne uredbe financira do 100 % upravičenih stroškov za finančno podporo tretjim osebam in do 90 % upravičenih stroškov za druge stroškovne kategorije. Pri ukrepih EEN v okviru posebnega cilja iz člena 3(2)(b) te uredbe lahko Program z odstopanjem od člena 190 finančne uredbe financira do 100 % upravičenih stroškov za dodatne stroške usklajevanja in mreženja ter do 60 % upravičenih stroškov za druge stroškovne kategorije. Posredni upravičeni stroški se poleg tega določijo z uporabo pavšalne stopnje 25 % skupnih neposrednih upravičenih stroškov, razen neposrednih upravičenih stroškov za sklepanje pogodb s podizvajalci, finančne podpore tretjim osebam ter vseh stroškov na enoto ali pavšalnih zneskov, ki vključujejo posredne stroške.

3. Pri nepovratnih sredstvih, dodeljenih PIOB, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(c)(ii), se, če financiranje Mednarodne zveze računovodskih strokovnjakov (IFAC) v določenem letu preseže dve tretjini celotnega letnega financiranja, letni prispevek za to leto omeji na največji znesek, ki je opredeljen v programu dela iz člena 16(1).

4. Pri nepovratnih sredstvih, dodeljenih ANEC na podlagi člena 10(1)(e), lahko Program financira do 95 % upravičenih stroškov.

5. Pri ukrepih, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(e) te uredbe, lahko Program z odstopanjem od člena 190 finančne uredbe financira do 100 % upravičenih stroškov.

Pri ukrepih iz točk 1 in 2 Priloge I je uporabljena stopnja sofinanciranja 50 % upravičenih stroškov, pri tem pa veljajo naslednje izjeme:

(a) stopnja znaša 75 % upravičenih stroškov za:

(i) čezmejne dejavnosti, ki jih skupaj izvajata dve ali več držav članic in so namenjene obvladovanju, preprečevanju ali izkoreninjenju škodljivih organizmov rastlin ali bolezni živali;

(ii) države članice, katerih bruto nacionalni dohodek na prebivalca je glede na zadnje podatke Eurostata nižji od 90 % povprečja v Uniji;

(b) z odstopanjem od člena 190 finančne uredbe stopnja znaša 100 % upravičenih stroškov, kadar so dejavnosti, h katerim finančno prispeva Unija, povezane s preprečevanjem in obvladovanjem resnih zdravstvenih tveganj za ljudi, živali in rastline v Uniji ter so:

(i) namenjene preprečevanju človeških žrtev ali večjih gospodarskih motenj za Unijo kot celoto;

(ii) predstavljajo specifične naloge, ki so nujne za Unijo kot celoto, kakor jih določi Komisija v programu dela iz člena 16(4), ali

(iii) dejavnosti, ki se izvajajo v tretjih državah;

(c) kadar je potrebno zaradi pomanjkanja sredstev, nezadostnega izvajanja Programa ali nujnega ukrepa ali postopnega opuščanja sofinanciranja ukrepov proti boleznim živali ali škodljivim organizmom rastlin, so stopnje sofinanciranja nižje.

Za namene točke (c) drugega pododstavka tega odstavka, je znižanje stopnje sofinanciranja odvisno od pomembnosti razlogov za znižanje stopnje. Komisija sprejme izvedbene akte o uvedbi nižjih stopenj sofinanciranja. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 21(6).

6. Pri ukrepih, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(f) te uredbe, lahko Program financira do 95 % upravičenih stroškov ukrepov, ki podpirajo omrežja sodelovanja iz člena 15 Uredbe (ES) št. 223/2009.

Člen 13

Upravičeni stroški, povezani s programi in nujnimi ukrepi

1. Poleg meril za upravičenost stroškov iz člena 186 finančne uredbe veljata merili, da so stroški, ki jih imajo države članice pri izvajanju nujnih ukrepov iz točk 1.4.1. in 1.4.2. Priloge I, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(e) te uredbe:

(a) upravičeni pred datumom vložitve vloge za nepovratna sredstva, v skladu s točko (b) drugega pododstavka člena 193(2) finančne uredbe;

(b) upravičeni od datuma suma pojava bolezni živali ali navzočnosti škodljivega organizma rastlin, če sta ta pojav ali navzočnost pozneje potrjena.

Pred vložitvijo vloge za nepovratna sredstva je treba Komisijo uradno obvestiti o pojavu bolezni živali, in sicer v skladu s členom 19 ali 20 ter pravili, sprejetimi na podlagi člena 23 Uredbe (EU) 2016/429, ali o navzočnosti karantenskega škodljivega organizma za Unijo, in sicer v skladu s členom 9, 10 ali 11 Uredbe (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta ([62]).

2. Pri ukrepih, s katerimi se izvaja specifični cilj iz člena 3(2)(e) te uredbe, so lahko upravičeni stroški iz točk 2.2.1 in 2.2.2 Priloge I, kar zadeva izvajanje programov, upravičeni do nepovratnih sredstev, če izpolnjujejo merila iz člena 186 finančne uredbe.

([62]) Uredba (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o ukrepih varstva pred škodljivimi organizmi rastlin, spremembi uredb (EU) št. 228/2013, (EU) št. 652/2014 in (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi direktiv Sveta 69/464/EGS, 74/647/EGS, 93/85/EGS, 98/57/ES, 2000/29/ES, 2006/91/ES in 2007/33/ES (UL L 317, 23.11.2016, str. 4).

Člen 14

Kumulativno in alternativno financiranje

1. Ukrep, ki je prejel prispevek iz drugega programa Unije, lahko prejme tudi prispevek v okviru Programa, pod pogojem, da prispevki ne krijejo istih stroškov. Za zadevni prispevek k ukrepu se uporabljajo pravila ustreznega programa Unije. Kumulativno financiranje ne sme presegati skupnih upravičenih stroškov ukrepa. Podpora iz različnih programov Unije se lahko izračuna sorazmerno v skladu z dokumenti, v katerih so navedeni pogoji za podporo.

2. Ukrepi, katerim je v okviru tega programa podeljen pečati odličnosti, lahko prejmejo podporo iz Evropskega sklada za regionalni razvoj ali Evropskega socialnega sklada plus v skladu s členom 73(4) uredbe o skupnih določbah za obdobje 2021–2027, če izpolnjujejo naslednje kumulativne pogoje:

(a) ocenjeni so bili v razpisu za zbiranje predlogov v okviru Programa;

(b) izpolnjujejo minimalne zahteve glede kakovosti iz navedenega razpisa za zbiranje predlogov;

(c) zaradi proračunskih omejitev jih ni mogoče financirati v okviru navedenega razpisa za zbiranje predlogov.

3. Operacija lahko prejme podporo iz enega ali več programov Unije. V tem primeru se izdatki, prijavljeni v zahtevku za plačilo, ne navedejo v zahtevku za plačilo za drug program.

4. Znesek izdatkov, ki ga je treba vnesti v zahtevek za plačilo, se lahko za vsak zadevni program izračuna sorazmerno v skladu z dokumentom, v katerem so navedeni pogoji za podporo.

POGLAVJE III

OPERACIJE MEŠANEGA FINANCIRANJA

Člen 15

Operacije mešanega financiranja

Operacije mešanega financiranja iz Programa se izvajajo v skladu z Uredbo (EU) 2021/523 in naslovom X finančne uredbe.

POGLAVJE IV

IZVAJANJE, SPREMLJANJE IN KONTROLA

Člen 16

Izvajanje Programa

1. Program se izvaja s programi dela iz člena 110(2) finančne uredbe.

Programi dela uresničujejo specifične cilje iz člena 3 ter izvajajo upravičene ukrepe iz člena 8. V teh programih dela je podrobno določeno naslednje:

(a) okvirni znesek, dodeljen posameznemu ukrepu, in po potrebi okvirni skupni znesek za vse ukrepe ter okvirni časovni razpored izvajanja;

(b) bistvena ocenjevalna merila za nepovratna sredstva v skladu s členom 11 in najvišja stopnja sofinanciranja v skladu s členom 12.

V programih dela se po potrebi določi skupni znesek, namenjen za operacije mešanega financiranja.

2. Komisija z izvedbenimi akti sprejme programe dela, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(b). Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 21(5).

3. Komisija z izvedbenimi akti sprejme programe dela, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(d)(i). Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s svetovalnim postopkom iz člena 21(4).

4. Komisija z izvedbenimi akti sprejme programe dela, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(e), kot je določeno v členu 8(8) in Prilogi I, in sicer do 30. aprila v letu pred letom izvrševanja teh programov, če je sprejet predlog proračuna. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 21(6).

5. Ukrepi iz Priloge II k tej uredbi, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(f) te uredbe, se izvajajo v skladu s členi 13, 14 in 17 Uredbe (ES) št. 223/2009, vključno s pobudami v zvezi s pregledom prednostnih nalog, ter na podlagi tesnega in usklajenega sodelovanja v okviru evropskega statističnega sistema.

Člen 17

Spremljanje in poročanje

1. Kazalniki za poročanje o napredku Programa pri doseganju specifičnih ciljev iz člena 3(2) so določeni v Prilogi IV.

2. Komisija pri poročanju o napredku pri uresničevanju specifičnega cilja iz člena 3(2)(b) predstavi ustrezne kontekstualne kazalnike, pridobljene iz pregleda uspešnosti MSP, iz informativnih pregledov pobude za mala in srednje velika podjetja v Evropi (Small Business Act) in iz katerega koli drugega ustreznega vira, skupaj s kazalniki iz odstavka 1.

3. Za zagotovitev učinkovite ocene napredka Programa pri doseganju njegovih ciljev se na Komisijo prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 20 za spremembo Priloge IV glede kazalnikov, kadar je to potrebno, in da se ta uredba dopolni z določbami o vzpostavitvi okvira za spremljanje in ocenjevanje.

4. Sistem za poročanje o smotrnosti zagotavlja, da se podatki za spremljanje izvajanja Programa in njegovih rezultatov zbirajo uspešno, učinkovito in pravočasno.

V ta namen se prejemnikom sredstev Unije in po potrebi državam članicam naložijo sorazmerne zahteve glede poročanja.

Člen 18

Ocenjevanje

1. Ocene se opravijo pravočasno, da se lahko uporabijo v postopku odločanja.

2. Vmesna ocena Programa se opravi najpozneje štiri leta po začetku izvajanja Programa. Komisija pripravi poročilo o vmesni oceni, v kateri ovrednoti smotrnost Programa, kar zajema tudi vidike, kot so uspešnost, učinkovitost, skladnost, relevantnost, sinergije v okviru Programa in dodana vrednost Unije.

3. V zvezi z ukrepi, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(c)(ii), Komisija pripravi letno poročilo o dejavnostih Fundacije za mednarodne standarde računovodskega poročanja glede razvoja mednarodnih standardov računovodskega poročanja ter na splošno tudi o dejavnostih PIOB in EFRAG. Komisija poročilo posreduje Evropskemu parlamentu in Svetu.

4. Komisija ob koncu izvajanja Programa in v vsakem primeru štiri leta po koncu obdobja iz člena 1 pripravi poročilo o končni oceni, v katerem ovrednoti smotrnost Programa, kar zajema tudi vidike, kot so uspešnost, učinkovitost, skladnost, relevantnost, sinergije v okviru Programa in dodana vrednost Unije.

5. Komisija vmesno in končno ocenjevalni poročilo skupaj s svojimi ugotovitvami in priporočili predloži Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij ter ju javno objavi. Poročiloma se po potrebi priložijo predlogi za nadaljnje ukrepanje.

6. V skladu s členom 13(5) Uredbe (ES) št. 223/2009 se Komisija z Odborom za evropski statistični sistem posvetuje glede delov vmesnega in končnega ocenjevalnega poročila, ki se nanaša na ukrepe, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(f) te uredbe, in sicer preden sprejme oceni in ju predloži Evropskemu parlamentu in Svetu.

Komisija se z Evropskim svetovalnim odborom za statistiko posvetuje glede dela končne ocene, ki se nanaša na ukrepe, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(f) te uredbe, in sicer preden sprejme končno oceno in jo predloži Evropskemu parlamentu in Svetu.

Člen 19

Zaščita finančnih interesov Unije

Kadar tretja država sodeluje v Programu po odločitvi, sprejeti na podlagi mednarodnega sporazuma ali na podlagi katerega koli drugega pravnega instrumenta, odgovornemu odredbodajalcu, Evropskemu uradu za boj proti goljufijam (OLAF) in Računskemu sodišču podeli potrebne pravice in dostop, da lahko v celoti izvajajo svoje pristojnosti. V primeru OLAF take pravice vključujejo pravico do izvajanja preiskav, vključno s preverjanji na kraju samem in inšpekcijami, kot je določeno v Uredbi (EU, Euratom) št. 883/2013.

Člen 20

Izvajanje prenosa pooblastila

1. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov je preneseno na Komisijo pod pogoji, določenimi v tem členu.

2. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz drugega pododstavka člena 9(6), člena 10(2) in člena 17(2) se prenese na Komisijo za obdobje sedmih let od 1. januarja 2021. Komisija pripravi poročilo o prenosu pooblastila najpozneje devet mesecev pred koncem sedemletnega obdobja. Prenos pooblastila se samodejno podaljšuje za enako dolga obdobja, razen če Evropski parlament ali Svet nasprotuje temu podaljšanju najpozneje tri mesece pred koncem vsakega obdobja.

3. Prenos pooblastila iz drugega pododstavka člena 9(6), člena 10(2) in člena 17(3) lahko kadar koli prekliče Evropski parlament ali Svet. S sklepom o preklicu preneha veljati prenos pooblastila iz navedenega sklepa. Sklep začne učinkovati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije* ali na poznejši dan, ki je določen v navedenem sklepu. Sklep ne vpliva na veljavnost že veljavnih delegiranih aktov.

4. Komisija se pred sprejetjem delegiranega akta posvetuje s strokovnjaki, ki jih imenujejo države članice, v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje.

5. Komisija takoj po sprejetju delegiranega akta o njem sočasno uradno obvesti Evropski parlament in Svet.

6. Delegirani akt, sprejet na podlagi drugega pododstavka člena 9(6), člena 10(2) in člena 17(3), začne veljati le, če mu niti Evropski parlament niti Svet ne nasprotuje v roku dveh mesecev od uradnega obvestila Evropskemu parlamentu in Svetu o tem aktu ali če pred iztekom tega roka tako Evropski parlament kot Svet obvestita Komisijo, da mu ne bosta nasprotovala. Ta rok se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljša za dva meseca.

Člen 21

Postopek v odboru

1. V zvezi z izvedbenimi akti iz člena 16(2) te uredbe, ki zadevajo specifični cilj iz člena 3(2)(b) te uredbe, Komisiji pomaga odbor. Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.

2. V zvezi z izvedbenimi akti iz člena 16(3) te uredbe, ki zadevajo specifični cilj iz člena 3(2)(d)(i) te uredbe, Komisiji pomaga odbor. Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.

3. V zvezi z izvedbenimi akti iz drugega pododstavka člena 12(5) in člena 16(4) te uredbe, ki zadevajo specifični cilj iz člena 3(2)(e) te uredbe, Komisiji pomaga Stalni odbor za rastline, živali, hrano in krmo. Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.

4. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 4 Uredbe (EU) št. 182/2011.

5. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 5 Uredbe (EU) št. 182/2011.

6. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 5 Uredbe (EU) št. 182/2011.

Kadar je treba pridobiti mnenje odbora na podlagi pisnega postopka, se ta postopek zaključi brez izida, ko v roku za izdajo mnenja tako odloči predsednik odbora ali to zahteva navadna večina članov odbora.

POGLAVJE V

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

Člen 22

Informiranje, komuniciranje in obveščanje javnosti

1. Prejemniki sredstev Unije z zagotavljanjem skladnih, učinkovitih in sorazmernih informacij različnim ciljnim skupinam, tudi medijem in javnosti, navedejo izvor teh sredstev in zagotovijo prepoznavnost financiranja Unije, zlasti pri promoviranju ukrepov in njihovih rezultatov.

2. Komisija izvaja ukrepe informiranja in komuniciranja na uporabnikom prijazen način z namenom, da bi potrošnike, državljane, podjetja, zlasti MSP, in javne uprave opozorila na finančna sredstva, zagotovljena v okviru tega Programa, ter njegove ukrepe in rezultate.

3. Finančna sredstva, dodeljena Programu, prispevajo tudi h korporativnemu komuniciranju o političnih prednostnih nalogah Unije, kolikor so te prednostne naloge povezane s cilji iz člena 3.

4. Komisija (Eurostat) izvaja ukrepe informiranja in komuniciranja v zvezi z uresničevanjem specifičnega cilja iz člena 3(2)(f) te uredbe, vključno z ukrepi in rezultati, ki se nanašajo na razvoj, pripravo in izkazovanje evropske statistike, ob upoštevanju statističnih načel iz Uredbe (ES) št. 223/2009.

Člen 23

Razveljavitev

Uredbe (EU) št. 99/2013, (EU) št. 1287/2013, (EU) št. 254/2014 in (EU) št. 652/2014 se razveljavijo z učinkom od 1. januarja 2021.

Člen 24

Prehodne določbe

1. Ta uredba ne vpliva na nadaljevanje ali spremembo ukrepov, začetih na podlagi uredb (EU) št. 99/2013, (EU) št. 1287/2013, (EU) št. 254/2014, (EU) št. 258/2014, (EU) št. 652/2014 in (EU) št. 2017/826, ki se še naprej uporabljajo za te ukrepe do njihovega zaključka.

2. Finančna sredstva za Program lahko krijejo tudi odhodke za tehnično in upravno pomoč, ki so potrebni za zagotovitev prehoda med Programom in ukrepi, uvedenimi v okviru predhodnih programov, sprejetih na podlagi aktov iz odstavka 1.

3. Po potrebi se lahko v proračun po letu 2027 vknjižijo odobritve za kritje odhodkov iz člena 4(3), da se omogoči upravljanje ukrepov, ki ne bodo končani do 31. decembra 2027.

4. V skladu s točko (a) drugega pododstavka člena 193(2) finančne uredbe se lahko stroški, nastali pred datumom vložitve vloge za nepovratna sredstva, v zvezi z ukrepom, ki se je že začel izvajati, štejejo za upravičene, kadar je to potrebno za zagotovitev kontinuitete za omejeno obdobje.

Z odstopanjem od člena 193(4) finančne uredbe so stroški, nastali pred datumom vložitve vloge za nepovratna sredstva, upravičeni v primeru nepovratnih sredstev za poslovanje, kadar je to potrebno za zagotovitev kontinuitete v obdobju med 1. januarjem in začetkom veljavnosti tega programa.

5. Roki iz člena 16(4) in točke 2.1 Priloge I se ne uporabljajo za programe, ki zajemajo leti 2021 in 2022.

Člen 25

Začetek veljavnosti in uporaba

Ta uredba začne veljati na dan objave v *Uradnem listu Evropske unije*.

Uporablja se od 1. januarja 2021.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju, 28. aprila 2021

Za Evropski parlament	*Za Svet*
predsednik	*Predsednica*
D. M. SASSOLI	A. P. ZACARIAS

PRILOGA I

UPRAVIČENI UKREPI, S KATERIMI SE URESNIČUJE SPECIFIČNI CILJ IZ ČLENA 3(2)(E), V ZVEZI S PODROČJEM RASTLIN, ŽIVALI, ŽIVIL IN KRME

Do financiranja so upravičeni naslednji ukrepi, s katerimi se uresničuje specifični cilj iz člena 3(2)(e):

1. Izvajanje nujnih veterinarskih in fitosanitarnih ukrepov

1.1 Nujni veterinarski in fitosanitarni ukrepi, sprejeti na podlagi uradne potrditve pojava ene od bolezni živali ali zoonoz, navedenih v Prilogi III, ali uradne potrditve navzočnosti škodljivih organizmov rastlin ali če obstaja neposredna grožnja zdravstvenemu stanju ljudi, živali ali rastlin v Uniji.

Navedeni ukrepi iz prvega odstavka se izvedejo nemudoma, njihova uporaba pa je skladna z določbami zadevnega prava Unije.

1.2 Na področju nujnih fitosanitarnih ukrepov države članice sprejmejo naslednje ukrepe proti izbruhu škodljivih organizmov na določenem območju:

(a) ukrepe za izkoreninjenje in preprečevanje navzočnosti karantenskega škodljivega organizma za Unijo, ki jih sprejme pristojni organ države članice na podlagi člena 17 Uredbe (EU) 2016/2031 ali na podlagi ukrepov Unije, sprejetih v skladu s členom 28(1) ali (3) navedene uredbe;

(b) ukrepe, ki jih sprejme pristojni organ države članice na podlagi člena 29(1) ali 30(4) Uredbe (EU) 2016/2031 za izkoreninjenje in preprečevanje škodljivega organizma, ki ni na seznamu karantenskih škodljivih organizmov za Unijo, vendar bi lahko izpolnjeval pogoje za karantenski škodljivi organizem za Unijo v skladu z merili iz navedene uredbe;

(c) dodatne varstvene ukrepe pred širjenjem škodljivega organizma, zoper katerega so bili sprejeti ukrepi Unije v skladu s členoma 28(1) in 30(1) Uredbe (EU) 2016/2031, razen ukrepov za izkoreninjenje in preprečevanje iz točk (a) in (b) te točke, kadar so navedeni ukrepi nujni za varstvo Unije pred nadaljnjim širjenjem navedenega škodljivega organizma.

1.3 Sredstva Unije se lahko zagotovijo tudi za naslednje ukrepe:

1.3.1 zaščitne ali preventivne ukrepe, sprejete v primeru neposredne grožnje zdravstvenemu statusu Unije, ki je posledica pojava ali razvoja ene od bolezni živali ali zoonoz iz Priloge III na ozemlju tretje države, države članice ali čezmorske države ali ozemlja, ter zaščitne ukrepe ali druge ustrezne dejavnosti, sprejete za podporo zdravstvenemu stanju rastlin v Uniji;

1.3.2 ukrepe iz te priloge, ki jih izvajata dve ali več držav članic, ki tesno sodelujejo pri nadzorovanju izbruha bolezni živali ali škodljivih organizmov rastlin;

1.3.3 uvedbo zalog bioloških proizvodov za obvladovanje bolezni živali in zoonoz, navedenih v Prilogi III, kadar Komisija na podlagi zahteve države članice meni, da je uvedba takšnih zalog v navedeni državi članici potrebna;

1.3.4 uvedbo zalog bioloških proizvodov ali nakup odmerkov cepiva, če bi lahko pojav ali razvoj ene od bolezni živali ali zoonoz iz Priloge III v tretji državi ali državi članici pomenil grožnjo za Unijo;

1.3.5 ob sumu izbruha bolezni živali ali ob pojavu škodljivih organizmov rastlin: poostrene kontrole in spremljanje v Uniji in po potrebi na njenih zunanjih mejah;

1.3.6 ukrepe za spremljanje pojavljanja znanih in porajajočih, še nepoznanih bolezni živali in škodljivih organizmov rastlin.

1.4 Upravičeni stroški

1.4.1 Nujni veterinarski ukrepi

Naslednji stroški držav članic za izvajanje nujnih veterinarskih ukrepov so lahko upravičeni do financiranja:

(a) stroški nadomestila lastnikom za vrednost živali, ki so bile zaklane ali izločene, do tržne vrednosti, ki bi jo take živali imele, če ne bi zbolele;

(b) stroški zakola ali izločitve živali in s tem povezani stroški prevoza;

(c) stroški nadomestila lastnikom za vrednost uničenih proizvodov živalskega izvora do tržne vrednosti navedenih proizvodov tik pred vsakim sumom ali potrditvijo bolezni;

(d) stroški čiščenja, dezinsekcije ter razkuževanja gospodarstev in opreme, glede na epidemiologijo in značilnosti patogena;

(e) stroški prevoza in uničenja okužene krme in okužene opreme, če te ni mogoče razkužiti;

(f) stroški nakupa, skladiščenja, upravljanja ali distribucije cepiva in vab, kakor tudi samega cepljenja, če Komisija določi ali dovoli tak ukrep;

(g) stroški prevoza in odstranitve trupel;

(h) v izjemnih in ustrezno utemeljenih primerih stroški seroloških in virooloških testov za namene spremljanja in testov, opravljenih pred premikom živali, na območjih z omejitvami, ter vsi drugi stroški, ki so nujni za izkoreninjenje bolezni.

1.4.2 Nujni fitosanitarni ukrepi

Naslednji stroški držav članic za izvajanje nujnih ukrepov na področju zdravja rastlin so lahko upravičeni do nepovratnih sredstev:

(a) stroški osebja, ne glede na njihov status, neposredno vključenega v izvajanje ukrepov, ter stroški najema opreme, potrošnega materiala in katerega koli drugega potrebnega materiala, proizvodov za tretiranje, vzorčenja in laboratorijskih testov;

(b) pogodbeni stroški za storitve tretjih oseb za izvedbo dela ukrepov;

(c) stroški nadomestila zadevnim izvajalcem dejavnosti ali lastnikom za tretiranje, uničenje in poznejšo odstranitev rastlin, rastlinskih proizvodov in drugih predmetov ter stroški čiščenja in razkuževanja prostorov, zemlje, vode, tal, rastnih substratov, objektov, strojev in opreme;

(d) stroški nadomestila zadevnim lastnikom za vrednost uničenih rastlin, rastlinskih proizvodov ali drugih predmetov, za katere se uporabljajo ukrepi iz člena 17 ter členov 28(1), 29(1) in 30(1) Uredbe (EU) 2016/2031, omejeni do tržne vrednosti, ki bi jo take rastline, rastlinski proizvodi in drugi predmeti imeli, če jih ti ukrepi ne bi zadevali; preostala vrednost, če obstaja, se odšteje od nadomestila, in

(e) v izjemnih in ustrezno utemeljenih primerih stroški za izvajanje potrebnih ukrepov razen ukrepov iz točk (a) do (d).

Nadomestilo izvajalcem dejavnosti ali lastnikom iz točke (c) je upravičeno le, če so bili ukrepi izvedeni pod nadzorom pristojnih organov.

2. Izvajanje letnih in večletnih nacionalnih veterinarskih in fitosanitarnih programov

2.1 Letne in večletne nacionalne veterinarske in fitosanitarne programe za izkoreninjenje, nadzor in spremljanje bolezni živali in zoonoz, navedenih v Prilogi III, ter škodljivih organizmov rastlin je treba izvesti v skladu z določbami relevantnega prava Unije.

Pogoji, pod katerimi so ukrepi upravičeni do financiranja, so določeni v programu dela iz člena 16.

Nacionalni programi se predložijo Komisiji do 31. maja v letu, ki je pred letom načrtovanega obdobja izvajanja.

Komisija vsako leto do 30. novembra uradno obvesti države članice o:

(a) seznamu strokovno odobrenih nacionalnih programov, predlaganih za sofinanciranje;

(b) okvirnem znesku, ki je dodeljen vsakemu programu;

(c) okvirni zgornji meji finančnega prispevka Unije za vsak program in

(d) vseh okvirnih pogojih, ki se lahko nanašajo na finančni prispevek Unije.

Komisija do 31. januarja vsako leto odobri nacionalne programe in s tem povezano financiranje s sporazumom o nepovratnih sredstvih v zvezi z izvedenimi ukrepi in nastalimi stroški.

Potem ko upravičenci do 31. avgusta v letu izvajanja predložijo vmesna finančna poročila, lahko Komisija po potrebi spremeni sporazume o nepovratnih sredstvih v zvezi s celotnim obdobjem upravičenosti.

2.2 Upravičeni stroški

2.2.1 Naslednji stroški držav članic za izvajanje nacionalnih veterinarskih programov so lahko upravičeni do sofinanciranja Unije:

(a) stroški vzorčenja živali;

(b) stroški testiranj, če so omejeni na:

(i) stroške kompletov za testiranje, reagentov in potrošnega materiala, ki ga je mogoče opredeliti in se uporablja izrecno za izvajanje navedenih testov;

(ii) stroške osebja, ne glede na njihov status, neposredno vključenega v izvajanje testiranj;

(c) stroški nadomestila lastnikom za vrednost živali, ki so bile zaklane ali izločene, do tržne vrednosti, ki bi jo take živali imele, če ne bi bile zbolele;

(d) stroški zakola ali izločitve živali;

(e) stroški nadomestila lastnikom za vrednost uničenih proizvodov živalskega izvora do tržne vrednosti navedenih proizvodov tik pred vsakim sumom ali potrditvijo bolezni;

(f) stroški nakupa, skladiščenja, cepljenja, upravljanja ali distribucije odmerkov cepiva ali cepiva in vab, ki se uporabljajo v programih;

(g) stroški čiščenja, razkuževanja in dezinsekcije gospodarstva in opreme, ki temeljijo na epidemiologiji in značilnostih patogena, in

(h) v izjemnih in ustrezno utemeljenih primerih stroški za izvajanje potrebnih ukrepov razen ukrepov iz točk (a) do (g).

Za namene točke (c) se morebitna preostala vrednost živali odšteje od nadomestila.

Za namene točke (d) se preostala vrednost toplotno obdelanih neinkubiranih jajc odšteje od nadomestila.

2.2.2 Naslednji stroški držav članic za izvajanje nacionalnih fitosanitarnih programov so lahko upravičeni do sofinanciranja Unije:

(a) stroški vzorčenja;

(b) stroški vizualnih pregledov;

(c) stroški testiranj, če so omejeni na:

(i) stroške kompletov za testiranje, reagentov in potrošnega materiala, ki ga je mogoče opredeliti in se uporablja posebej za izvajanje zadevnih testov;

(ii) stroške osebja, ne glede na njihov status, neposredno vključenega v izvajanje testiranj;

(d) stroški osebja, ne glede na njihov status, neposredno vključenega v izvajanje ukrepov, ter stroški najema opreme, potrošnega materiala in katerega koli drugega potrebnega materiala, sredstev za tretiranje, vzorčenja in laboratorijskih testov;

(e) pogodbeni stroški za storitve tretjih oseb za izvedbo dela ukrepov;

(f) stroški nadomestila zadevnim izvajalcem dejavnosti ali lastnikom za tretiranje, uničenje in poznejšo odstranitev rastlin, rastlinskih proizvodov in drugih predmetov ter stroški čiščenja in razkuževanja prostorov, zemlje, vode, tal, rastnih substratov, objektov, strojev in opreme;

(g) stroški nadomestila zadevnim lastnikom za vrednost uničenih rastlin, rastlinskih proizvodov ali drugih predmetov, za katere se uporabljajo ukrepi iz člena 17 ter členov 28(1), 29(1) in 30(1) Uredbe (EU) 2016/2031, omejeni do tržne vrednosti, ki bi jo take rastline, rastlinski proizvodi in drugi predmeti imeli, če jih ti ukrepi ne bi zadevali; preostala vrednost, če obstaja, se odšteje od nadomestila, in

(h) v izjemnih in ustrezno utemeljenih primerih stroški za izvajanje potrebnih ukrepov razen ukrepov iz točk (a) do (g).

Nadomestilo izvajalcem dejavnosti in lastnikom iz točke (f) je upravičeno le, če so bili ukrepi izvedeni pod nadzorom pristojnih organov.

2.3 Države članice lahko v svoje nacionalne programe vključijo ukrepe, ki se izvajajo na ozemlju tretjih držav in v sodelovanju z organi navedenih držav, če bi lahko pojav ali razvoj ene od bolezni živali ali zoonoz, navedenih v Prilogi III, ogrozil zdravstveni status Unije in če so sprejeti ukrepi namenjeni preprečitvi vnosa ene od navedenih bolezni ali zoonoz v Unijo ali če so potrebni zaščitni ukrepi za podporo zdravstvenemu stanju rastlin v Uniji. V istih okoliščinah in za isti cilj se lahko sredstva Unije tudi dodelijo neposredno pristojnim organom tretjih držav.

2.4 Na področju fitosanitarnih programov se sredstva Unije lahko dodelijo državam članicam za naslednje ukrepe:

(a) preiskave v določenih obdobjih, s katerimi se preverja vsaj navzočnost:

— katerega koli karantenskega škodljivega organizma za Unijo ter znaki ali simptomi katerega koli škodljivega organizma, za katerega veljajo ukrepi iz člena 29 Uredbe (EU) 2016/2031 ali ukrepi, sprejeti na podlagi člena 30(1) navedene uredbe, na podlagi člena 22(1) navedene uredbe ali, če je primerno, na podlagi člena 47 do 77 Uredbe (EU) 2017/625;

— prednostnih škodljivih organizmov na podlagi člena 24(1) Uredbe (EU) 2016/2031;

(b) preiskave v določenih obdobjih, s katerimi se preverja vsaj navzočnost katerih koli škodljivih organizmov, ki niso navedeni v točki (a) in ki bi lahko predstavljali porajajoče tveganje za Unijo ter katerih vnos ali širjenje bi lahko bistveno vplivalo na ozemlje Unije;

(c) ukrepe za izkoreninjenje in preprečevanje karantenskega škodljivega organizma za Unijo, ki jih sprejme pristojni organ države članice na podlagi člena 17 Uredbe (EU) 2016/2031 ali na podlagi ukrepov Unije, sprejetih na podlagi člena 28(1) ali (3) navedene uredbe;

(d) ukrepe, ki jih sprejme pristojni organ države članice na podlagi člena 29(1) Uredbe (EU) 2016/2031 za izkoreninjenje in preprečevanje škodljivega organizma, ki ni na seznamu karantenskih škodljivih organizmov za Unijo, ki lahko izpolnjuje pogoje za karantenski škodljivi organizem za Unijo v skladu z merili iz navedene uredbe;

(e) dodatne varstvene ukrepe za preprečevanje širjenja škodljivega organizma, zoper katerega so bili sprejeti ukrepi Unije na podlagi členov 28(1) in 30(1) Uredbe (EU) 2016/2031, razen ukrepov za izkoreninjenje in preprečevanje iz točk (c) in (d) te točke ter ukrepov zadrževanja iz točke (f) te točke, kadar so navedeni ukrepi nujni za varstvo Unije pred nadaljnjim širjenjem navedenega škodljivega organizma;

(f) ukrepe za zadrževanje škodljivega organizma, proti kateremu so bili sprejeti ukrepi zadrževanja Unije na podlagi člena 28(2) Uredbe (EU) 2016/2031 ali členom 30(3) navedene uredbe, na napadenem območju, iz katerega navedenega škodljivega organizma ni mogoče izkoreniniti, kadar so navedeni ukrepi nujni za varstvo Unije pred nadaljnjim širjenjem navedenega škodljivega organizma.

V programih dela iz člena 16(4) se določi seznam škodljivih organizmov rastlin, ki jih zajemajo ti ukrepi.

3. Izvajanje fitosanitarnih programov za obvladovanje škodljivih organizmov v najbolj oddaljenih regijah Unije iz člena 355(1) PDEU, ki so izključene iz ozemeljskega področja uporabe Uredbe (EU) 2016/2031, v skladu s cilji iz člena 24 Uredbe (EU) št. 228/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([1]). Ti programi se nanašajo na dejavnosti, ki so potrebne, da se v teh regijah zagotovi pravilno izvajanje tam veljavnih nacionalnih pravil ali pravil Unije o obvladovanju škodljivih organizmov.

4. Dejavnosti, ki podpirajo izboljšanje dobrobiti živali, vključno z ukrepi za zagotavljanje skladnosti s standardi dobrobiti živali in zagotavljanje sledljivosti, in sicer tudi med prevozom živali.

5. Podpora referenčnim laboratorijem Evropske unije iz člena 92 Uredbe (EU) 2017/625 in referenčni centri Evropske unije iz členov 95 in 97 Uredbe (EU) 2017/625 ter iz člena 29 Uredbe (EU) 2016/1012.

6. V obdobju do treh let po določitvi referenčnega laboratorija Evropske unije za določeno področje, kadar je to ustrezno in v skladu s členom 10(1), pridobitev akreditacije za preiskusne in diagnostične metode v nacionalnih referenčnih laboratorijih za zdravje rastlin in nacionalnih referenčnih laboratorijih za zdravje živali.

7. Izvajanje usklajenih programov nadzora ter organizacija informacij in podatkov iz člena 112 Uredbe (EU) 2017/625.

8. Dejavnosti preprečevanja nastajanja odpadkov hrane in boj proti goljufijam s hrano.

9. Dejavnosti, ki podpirajo trajnostno proizvodnjo in porabo hrane, vključno s kratkimi dobavnimi verigami.

10. Razvoj podatkovnih zbirk in računalniško podprtih informacijskih sistemov, ki so potrebni za uspešno in učinkovito izvajanje zakonodaje, ki zadeva specifični cilj iz člena 3(2)(e), ter imajo dokazano dodatno vrednost za Unijo kot celoto; in izvajanje novih tehnologij za izboljšanje sledljivosti proizvodov.

11. Usposabljanje osebja pristojnih organov, odgovornih za uradni nadzor, in drugih strani, ki sodelujejo pri upravljanju ali preprečevanju bolezni živali ali škodljivih organizmov rastlin iz člena 130 Uredbe (EU) 2017/625.

12. Plačilo potnih stroškov, stroškov nastanitve in dnevnic za strokovnjake držav članic, ki jih Komisija imenuje za pomoč svojim strokovnjakom, kakor je določeno v členih 116(4) in 120(4) Uredbe (EU) 2017/625.

13. Smotrnost tehničnega in znanstvenega dela, potrebnega za zagotavljanje pravilnega izvajanja zakonodaje na področju, ki zadeva specifični cilj iz člena 3(2)(e), ter za prilagajanje navedene zakonodaje znanstvenim, tehnoloških in družbenim dosežkom; to delo med drugim zajema študije in dejavnosti usklajevanja, potrebne za preprečevanje pojavljanja porajajočih škodljivih organizmov rastlin in bolezni živali.

14. Dejavnosti, ki jih izvajajo države članice ali mednarodne organizacije, katerih namen je doseganje specifičnega cilja iz člena 3(2)(e), za podporo razvoju in izvajanju pravil v zvezi z navedenim ciljem.

([1]) Uredba (EU) št. 228/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. marca 2013 o posebnih ukrepih za kmetijstvo v najbolj oddaljenih regijah Unije in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 247/2006 (UL L 78, 20.3.2013, str. 23).

15. Smotrnost projektov, ki jih organizira ena ali več držav članic s ciljem izboljšanja učinkovitega izvajanja specifičnega cilja iz člena 3(2)(e) z uporabo inovativnih tehnik in protokolov.

16. Izvajanje pobud Unije in držav članic za informiranje in ozaveščanje, katerih cilj je zagotoviti izboljšano, skladno in trajnostno proizvodnjo in porabo hrane, med drugim tudi s preprečevanjem nastajanja odpadkov hrane, kar prispeva h krožnemu gospodarstvu, in dejavnostmi preprečevanja goljufij s hrano, ter drugih pobud, ki prispevajo k visoki ravni zdravja rastlin in živali ter varnosti hrane in krme, v okviru kot del izvajanja pravil na področju specifičnega cilja iz člena 3(2)(e).

17. Izvajanje ukrepov za varstvo zdravja ljudi, živali in rastlin ter dobrobiti živali, v zvezi z živalmi, živalskimi proizvodi, rastlinami in rastlinskimi proizvodi ter drugimi ustreznimi predmeti, ki prihajajo iz tretjih držav na meje Unije.

PRILOGA II

UPRAVIČENI UKREPI, S KATERIMI SE URESNIČUJE SPECIFIČNI CILJ IZ ČLENA 3(2)(F), V ZVEZI Z EVROPSKO STATISTIKO

Za izvajanje politik Unije so potrebne visokokakovostne, primerljive in zanesljive statistične informacije o gospodarskih, socialnih, prostorskih in okoljskih razmerah v Uniji. Poleg tega lahko evropski državljani s pomočjo evropske statistike razumejo demokratični proces in sodelujejo v njem ter razpravljajo o sedanjosti in prihodnosti Unije.

Namen Programa je skupaj z Uredbo (ES) št. 223/2009 ter zlasti glede na strokovno neodvisnost statističnih uradov in druga statistična načela iz člena 2 navedene uredbe zagotoviti celovit okvir za razvoj, pripravo in izkazovanje evropske statistike v obdobju 2021–2027. Evropska statistika se bo razvijala, pripravljala in izkazovala v tem okviru in v skladu z načeli Kodeksa ravnanja evropske statistike. Ta okvir bi moral spoštovati merila kakovosti iz člena 12(1) Uredbe (ES) št. 223/2009 na podlagi tesnega in usklajenega sodelovanja znotraj evropskega statističnega sistema.

Evropska statistika, razvita, pripravljena in izkazana v tem okviru, bo prispevala k izvajanju politik Unije, kot določa PDEU in je upoštevano tudi v strateških prednostnih nalogah Komisije.

Evropski statistični sistem bo želel s Programom ohraniti in še izboljšati svojo raven odličnosti na področju statistike. Podobno bo namen letnih programov dela ob upoštevanju razpoložljivih sredstev na regionalni in nacionalni ravni ter na ravni Unije doseči najboljše možne učinke.

Stalne raziskave in inovacije veljajo za ključno gonilno silo pri posodabljanju evropske statistike in izboljšanju njene kakovosti. Zato bi se morale naložbe v okviru večletnega programa dela osredotočiti na razvoj novih metod in metodologij ter iskanje novih virov podatkov za pripravo statistike.

Pri uresničevanju specifičnega cilja iz člena 3(2)(f) se izvedejo naslednji ukrepi:

Ekonomska in monetarna unija, globalizacija in trgovina

(1) zagotavljanje visokokakovostne statistike, ki podpira postopek v zvezi s čezmernim primanjkljajem ter, kjer je to izvedljivo, mehanizem za okrevanje in odpornost ter instrument za tehnično podporo, pa tudi letni cikel gospodarskega spremljanja in usmerjanja Unije;

(2) zagotavljanje glavnih evropskih gospodarskih kazalnikov in po potrebi njihov nadaljnji razvoj;

(3) zagotavljanje statističnih in metodoloških smernic za statistično obdelavo naložbenih in proračunskih instrumentov za podporo ekonomski konvergenci, finančni stabilnosti in ustvarjanju delovnih mest;

(4) zagotavljanje statistike za namene lastnih sredstev ter plače in pokojnine osebja Unije;

(5) boljše merjenje trgovanja z blagom in storitvami, neposrednih tujih naložb, globalnih vrednostnih verig in vpliva globalizacije na gospodarstva Unije;

Notranji trg, inovacije in digitalna preobrazba

(1) zagotavljanje visokokakovostne in zanesljive statistike za notranji trg ter ključna področja inovacij in raziskav;

(2) zagotavljanje večje količine in bolj pravočasne statistike o sodelovalnem gospodarstvu in učinku digitalizacije na podjetja in državljane Unije;

(3) zagotavljanje statistike v podporo evropski obrambni politiki, ob upoštevanju študij izvedljivosti in ob ustreznem upoštevanju občutljivosti statističnih podatkov;

Socialna razsežnost Evrope

(1) zagotavljanje visokokakovostne, pravočasne in zanesljive statistike za podporo evropskemu stebru socialnih pravic ter politiki znanj in spretnosti Unije, med drugim tudi statistike o trgu dela, zaposlovanju, izobraževanju in usposabljanju, dohodku, življenjskih pogojih, revščini, neenakosti, socialni zaščiti, nasilju na podlagi spola, neprijavljenem delu in satelitskih računih o znanju in spretnostih;

Kadar je treba razviti novo statistiko, je treba v okviru evropskega statističnega sistema dodatno preučiti razpoložljivost podatkov in izvedljivost priprave statistike o satelitskih računih o znanju in spretnostih ter neprijavljenem delu;

(2) zagotavljanje statistike v zvezi s Konvencijo Združenih narodov o pravicah invalidov;

(3) bogatitev statistike o migracijah, zlasti o razmerah in vključevanju migrantov ter izobrazbenih potrebah in stopnjah kvalifikacije prosilcev za azil;

(4) razvijanje posodobljenih programov za popis prebivalstva in gospodinjstev ter statistike prebivalstva po letu 2021;

(5) zagotavljanje in redno posodabljanje projekcij in razčlenitve prebivalstva Unije;

Trajnostni razvoj, naravni viri in okolje

(1) spremljanje napredka pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja;

(2) zagotavljanje visokokakovostne statistike, ki podpira evropski zeleni dogovor, vključno z nadaljnjim razvojem statistike za podporo strategiji za energijo, krožnemu gospodarstvu, podnebni statistiki in strategiji za plastiko.

Kadar je treba razviti nove statistike in kazalnike za teme iz zgornje alineje, je treba v okviru evropskega statističnega sistema dodatno preučiti razpoložljivost podatkov ter izvedljivost priprave statistike in kazalnikov;

(3) zagotavljanje ključne okoljske statistike in kazalnikov, med drugim na področju odpadkov, vode, biotske raznovrstnosti, gozdov ter rabe in pokritosti tal, in okoljsko-ekonomskih računov;

(4) zagotavljanje statistike prevoza blaga in potnikov za podporo politikam Unije;

(5) razvijanje nadaljnjih kazalnikov za spremljanje intermodalnosti in modalnega prehoda k okolju prijaznejšim načinom prevoza;

(6) zagotavljanje pravočasnih in ustreznih podatkov za potrebe skupne kmetijske politike, skupne ribiške politike in politik, povezanih z okoljem, varnostjo hrane in dobrobitjo živali;

Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija

(1) zagotavljanje pravočasnih in celovitih statističnih kazalnikov o regijah, vključno z najbolj oddaljenimi regijami Unije, mesti in podeželskimi območji za spremljanje in ocenjevanje učinkovitosti politik prostorskega razvoja ter za ocenjevanje prostorskih učinkov sektorskih politik;

(2) vse večja uporaba geoprostorskih podatkov ter sistematično vključevanje upravljanja geoprostorskih informacij v pripravo statistike;

(3) preučitev izvedljivosti zagotavljanja in nato podpiranja razvoja v okviru evropskega statističnega sistema:

(a) kazalnikov na področju preprečevanja pranja denarja;

(b) kazalnikov na področju boja proti financiranju terorizma;

(c) statistike o policiji in varnosti;

Boljše komuniciranje o evropski statistiki in njenih vrednotah ter njena promocija kot zaupanja vrednega vira pri preprečevanju dezinformacij

(1) sistematična promocija evropske statistike kot zaupanja vrednega vira dokazov ter spodbujanje preverjevalcev dejstev, raziskovalcev in javnih organov, da uporabljajo evropsko statistiko pri preprečevanju dezinformacij;

(2) krepitev obstoječega dialoga s pripravljavci in uporabniki evropske statistike, da se z določitvijo in izvajanjem ukrepov za povečanje statistične pismenosti v korist državljanov Unije, vključno s podjetniki, izboljša in promovira uporaba evropske statistike;

(3) lajšanje dostopa uporabnikov do statistike in njeno razumevanje, vključno z zagotavljanjem privlačnih in interaktivnih vizualnih prikazov, bolj prilagojenih storitev, kot so podatki na zahtevo, in samopostrežne analitike;

(4) nadaljnji razvoj in spremljanje okvira za zagotavljanje kakovosti evropske statistike, vključno z medsebojnimi strokovnimi pregledi skladnosti držav članic s Kodeksom ravnanja evropske statistike;

(5) zagotavljanje dostopa do mikropodatkov za raziskovalne namene v skladu s členom 23 Uredbe (ES) št. 223/2009 ob varovanju najvišjih standardov varstva podatkov in statistične zaupnosti;

Izkoriščanje prednosti podatkovne revolucije in prehod na zaupanja vredno pametno statistiko

(1) povečanje izkoriščanja novih digitalnih virov podatkov v okolju z več viri, da se z zaupanja vrednimi algoritmi, ki ustrezajo svojemu namenu, v skoraj realnem času pripravi nova pametna statistika;

(2) razvoj novih pristopov za uporabo podatkov v zasebni lasti s sprejetjem metod računanja z ohranjanjem zasebnosti in varnega večstranskega računanja;

(3) spodbujanje vrhunskih raziskav in inovacij na področju uradne statistike, vključno z uporabo mrež sodelovanja in zagotavljanjem evropskih programov usposabljanja na področju statistike.

Razširjeno partnerstvo in statistično sodelovanje

(1) krepitev partnerstva in sodelovanja evropskega statističnega sistema z Evropskim sistemom centralnih bank;

(2) spodbujanje partnerstev z javnimi in zasebnimi lastniki podatkov in tehnološkim sektorjem za olajšanje dostopa do podatkov za statistične namene, vključevanje podatkov iz več virov in uporabe najnovejših tehnologij;

(3) spodbujanje sodelovanja z raziskovalnimi in univerzitetnimi ustanovami, zlasti na področju uporabe novih virov podatkov, analize podatkov in spodbujanja statistične pismenosti;

(4) nadaljnje sodelovanje z mednarodnimi organizacijami in tretjimi državami v korist globalni uradni statistiki.

PRILOGA III

SEZNAM BOLEZNI ŽIVALI IN ZOONOZ

(1) bolezni živali iz člena 5(1), člena 9(1)(a), (b) in (c) ter člena 28 Uredbe (EU) 2016/429;

(2) zoonoze in povzročitelje zoonoz iz Uredbe (ES) št. 2160/2003 in Direktive 2003/99/ES;

(3) transmisivne spongiformne encefalopatije iz Uredbe (ES) št. 999/2001.

PRILOGA IV

KAZALNIKI

Cilj	Kazalnik
Cilj iz člena 3(2)(a)	1. Število novih pritožb na področju prostega pretoka blaga in storitev ter zakonodaje Unije o javnih naročilih 2. Indeks omejevanja trgovanja s storitvami 3. Število obiskov portala Tvoja Evropa
Cilj iz člena 3(2)(a)(ii)	1. Število primerov neskladnosti na področju blaga, vključno s spletno prodajo 2. Število skupnih kampanj za nadzor trga
Cilj iz člena 3(2)(b)	1. število MSP in grozdov in organizacij poslovnih mrež ter organizacij za podporo podjetjem, ki prejemajo podporo iz Programa, zlasti za internacionalizacijo, digitalizacijo in trajnostnost. 2. Število podjetij s podporo, ki so sklenila poslovna partnerstva 3. Število podjetnikov, ki uporabljajo programe mentorstva in mobilnosti, vključno z mladimi podjetniki, novimi podjetniki, podjetnicami in drugimi posebnimi ciljnimi skupinami
Cilj iz člena 3(2)(c)(i)	1. Delež evropskih standardov, ki jih države članice izvajajo kot nacionalne standarde, v skupnem številu aktivnih evropskih standardov
Cilj iz člena 3(2)(c)(ii)	1. Odstotek mednarodnih standardov računovodskega poročanja in revizije, ki jih je potrdila Unija
Cilj iz člena 3(2)(d)(i)	1. Indeks potrošniških razmer
Cilj iz člena 3(2)(d)(ii)	1. Število dokumentov o stališču in odzivov upravičencev na javna posvetovanja na področju finančnih storitev
Cilj iz člena 3(2)(e)	1. Število uspešno izvedenih nacionalnih veterinarskih in fitosanitarnih programov, vključno s številom uspešno izvedenih nujnih ukrepov glede škodljivih organizmov rastlin in bolezni živali.
Cilj iz člena 3(2)(f)	1. Vpliv statistike, ki je objavljena na spletu: število omemb na spletu in pozitivnih/negativnih mnenj